

Pregled dejavnosti TVD Partizan Škofja Loka od konca druge svetovne vojne do leta 1965

V 55 letih po zaključku druge svetovne vojne je šport v občini Škofja Loka doživel velik razmah. Tisti prvi zagnanci, ki so pričeli postavljati temelje športni dejavnosti, bi kar težko verjeli, da je šport dosegel tako velik napredek.

V pričujočem pregledu bomo na osnovi dostopne dokumentacije (ta je za nekatera obdobja pomanjkljiva) in izjav nekaterih posameznikov, ki so delovali v tem obdobju, poskusili prikazati verno sliko delovanja TVD Partizan Škofja Loka (v nadaljevanju TVD). TVD je bilo v prvih petnajstih letih po svetovni vojni edino telesnovzgojno društvo v Škofji Loki in je v svojem okviru združevalo večje število športnih panog, ki so v društvu delovale kot sekcije: nogometna, košarkaška,

Upravni odbor TVD Partizan v letu 1951-1952, v prvi vrsti z leve: Mira Hafner, Franc Finžgar, Minka Berk, Adolf Gerjol, Dana Nose, Tine Savnik, Vera Jercego, Vinko Primožič; v drugi vrsti z leve: Domine Bizjak, Martin Kustec, Urh Kalan, Silvo Marguč, Franc Škrlič, Andrej Balderman, Matija Trepše, Nikola Mittelštet, Janez Kalan

smučarska, odbojcarska, sekcija za orodno telovadbo, rokometna, dviganje uteži in namizni tenis. Nekatere od teh so kasneje postale samostojne in so razvijale svojo dejavnost v smeri množičnosti pri mlajših in kakovosti pri starejših kategorijah. To velja predvsem za smučarje, nogometaše, košarkarje, rokometase in odbojkarje. Zanje menim, da bo treba njihovo delovanje prikazati v posebnih sestavkih v prihodnjih Loških razgledih. Gradivo o smučarjih je delno objavljeno v št. 45. Tudi o nogometaših in rokometasih je nekaj objavljenega. V pričujočem prispevku pa bi rad podal organiziranost in delovanje društva po naslednjih sklopih:

- splošna vadba,
- tekmovanja v orodni telovadbi,
- telovadne akademije, telovadni nastopi in zleti,
- taborjenja,
- objekti,
- strokovni kadri,
- finance,
- predsedniki, tajniki in načelniki društva,
- spomini vodilnih funkcionarjev.

Dne 2. septembra 1945 se je v prostorih Osnovne šole zbralo 15 občanov Škofje Loke, ki so želeli ustanoviti fizikurno društvo. To so bili: Andrej Balderman, Domine Bizjak, Slavka Čemažar, Franc Finžgar, Rudi Finžgar, Albina Grundner, Ivan Hafner, Pavle Hafner, Franc Kalan, Bertl Koritnik, Jože Pehar, Franc Škrlič, Poldka Štiglic, Tine Zaletel in Franc Žnidaršič. Na sestanku so si zastavili naslednje naloge:

1. Ugotoviti je treba gospodarsko stanje nekdanjih Sokolskega, Prosvetnega in Nogometnega društva.

2. Urediti vprašanje Sokolskega doma (v njem je sedaj kino dvorana).

3. Podaljšati najemniško pogodbo za telovadišče v Puštalu.

4. Določili so dan in program množičnega zborovanja ob ustanovnem občnem zboru.

5. Sporazumno so določili upravni odbor pripravljalnega odbora v sestavi:

predsednik: Franc Kalan,

podpredsednik: Pavle Hafner,

tajnik: Tine Savnik,

blagajnik: Franc Žnidaršič,

gospodarja: Andrej Balderman in Franc Škrlič.

Dogovorili so se za sestavo nadzornega in strokovnega odbora.

6. Soglasno so se dogovorili, da naj se društvo imenuje Fizikurno društvo Škofja Loka, ki naj vključuje poleg Loke še Puštalo in Staro Loko, ker sta oddaljena od Loke le 10 minut hoje.

7. Gospodarja Balderman in Škrlič naj zbereta podatke o številu in kakovosti orodja ter inventarja vseh nekdanjih telesnovzgojnih društev v Škofji Loki

8. Blagajniku Žnidaršiču je bilo naročeno, naj zbere podatke o blagajniškem stanju nekdanjih društev.

V okviru dogovorov pripravljalnega odbora so 30. septembra 1945 izvedli fizikurno zborovanje, na katerem so ustanovili Fizikurno društvo Škofja Loka. Tudi

nanovo ustanovljeno društvo je vodil Franc Kalan, tajnik je postala Cirila Jamnik, preostali člani so isti, kot pri pripravljalnem odboru. Ustanovili so še strokovni odbor in postavili odgovorne za:

- telovadbo: Domine Bizjak, Albina Grundner, Marija Jamnik, Vera Jercog, Franc Kalan, Vera Podlipnik, Poldka Štiglic, Tine Zaletel,
- nogomet: Silvo Marguč,
- atletika: Ivan Hafner,
- letne igre: Pavle Hafner, Ivan Hafner (Lorencov),
- drsanje: Bertl Koritnik,
- foto-sekcija: Jože Oblak,
- smučanje: Minka Bevk, Marijan Masterl,
- streljanje: Ivan Hafner.

Že leta 1946 so se priključili Avto-moto društvo Škofja Loka pod vodstvom Franca Luskovca in kolesarji pod vodstvom doktorja Benedika.

Prva leta po vojni je oblast zelo nadzirala članstvo v odboru društva. Fizkulturni odbor je moral biti potrjen od mestnega ljudskega odbora. Citat s 14. avgusta 1946:

Fizkulturnemu društvu v Škofji Loki, Mestni ljudski odbor Škofja Loka in Mestni odbor OF Škofja Loka overovljata in potrjujeja fizkulturni odbor, da imajo vsi tovariši in tovarišice volilno pravico, se niso pregrešili proti narodni časti, niti niso v preiskavi. Vsi imenovani v odboru so v moralnem kakor tudi političnem pregledu neoporečni, ter se s tem tudi potrjuje fizkulturni odbor.

Smrt fašizmu – svoboda narodu!

*Predsednik:
Vraničar Drago*

Predsednik TVD Partizan Franc Kavčič predaja v varstvo društveni prapor telovadcu Milošu Klemenčiču

Športniki so se po vojni aktivno vključevali v volitve. Dan pred volitvami so sklicali zborovanje vseh športnikov. Na dan volitev so se najprej zbrali in nato odšli na svoja volišča.

V delo Fizikulturenega društva in kasneje, 1947, Telovadnega društva Škofja Loka, 1950 Telovadnega društva Ločan in 1952 TVD Partizan so zelo uspešno vključevali vojaki garnizona Škofja Loka. Z loškimi športniki so se srečevali na treningih, tekmah in zabavnih prireditvah. Še posebej sta bila dobrodošla vojaški ansambel, ki je veliko let igral na zabavah, in vojaška pihalna godba, ki je igrala na povorkah in nastopih.

Društvo je bilo organizirano takole: imelo je upravni odbor, ki je štel običajno okrog 15 članov. Leta 1951 pa jih je imel celo 41. Poleg upravnega odbora so delovali še: tehnični, gospodarski in nadzorni odbor in disciplinska komisija. UO je vodil dejavnost celotnega društva. Predvsem je skrbel za finance, pripravljaj letne programe. Iz zapisnikov UO je razvidno, da je svojim športnikom iskal službe, da je športnikom, ki so bili v vojski, pošiljal denar; še posebej je zanimivo, da je materi treh športnikov nakazal denarno nagrado, ker je lepo vzgojila svoje otroke. Letno je imel 18–22 sej, ki so bile vse zelo dobro obiskane. Zanimivo je bilo, da je bil član UO tudi »prosvetar«, ki je skrbel za propagando s plakati in diapozitivi v kinu. V časopise je pisal članke o delu društva.

Zelo pohvalno za delo upravnega odbora, je bilo, da so skrbeli za zdravstveno stanje telovadcev in drugih športnikov. V Zdravstvenem domu Škofja Loka je delovala športna ambulanta. En zdravnik je bil odgovoren za športne preglede. Tako so bili vsi športniki vsaj enkrat letno na zdravniškem pregledu, na katerem se je ugotavljalo njihovo zdravstveno stanje. UO društva je skrbel za higieno telovadcev. Ti so

Predsednik TVD Partizan Adolf Gerjol predaja vrsti mladink prehodni pokal Partizana Sloveniji, ki so ga osvojile kot najboljša mladinska vrsta v Sloveniji v letu 1955

imeli možnost kopanja v društveni kopalnici. Kopalnica je bila enkrat tedensko zakurjena in možnost kopanja so izkoriščali predvsem orodni telovadci in telovadke.

Tehnični odbor je skrbel za vadbo, prireditve in tekmovanja. Gospodarski odbor je imel veliko dela z upravljanjem kina, vzdrževanjem objektov in rekvizitov, adaptacijami in novogradnjami. Nadzorni odbor je skrbel za pravilnost poslovanja in poročal na letnih občnih zborih. Tudi disciplinska komisija ni bila brez dela. Tako je z opominom kaznovala vodnika, ki ni odpeljal tekmovalcev na tekmovanje, drugega, ki ni redno prihajal na vadbo, tretjega, ki ni izpeljal občinskega tekmovanja v namiznem tenisu. Ukrepala je proti tekmovalcem, ki niso odšli na atletske tekmovanje, in proti članom društva, ki so zaradi prestroge discipline samovoljno zapustili tabor v Baški. Eden izmed njih je bil celo član uprave tabora. Društvo je bilo aktivno vključeno v okrajno zvezo Partizana, posamezni člani so bili izvoljeni v organe okrajne zveze. Vodilne funkcije so opravljali: Andrej Franko, ki je bil 1952 podnačelnik, Domine Bizjak, ki je bil 1956 načelnik in Janez Hude, ki je bil od 1957 do 1961 tajnik.

Društvo je v vsem svojem obdobju doživljalo razne spremembe in dopolnitve. Tako se je leta 1950 odcepila smučarska sekcija, leta 1951 je bila ustanovljena namiznoteniška sekcija, v katero se leta 1953 vključijo igralci namiznega tenisa iz Stare Loke. Leta 1952 se je Fizkulturno društvo po jugoslovanskem zgledu preimenovalo v Društvo Partizan Škofja Loka, kar je še danes. Leta 1953 vsa TVD na Gorenjskem formirajo Okrajni odbor TVD Partizan. Leta 1955 je bila ustanovljena šahovska sekcija. 1961 se je ponovno vključila smučarska sekcija, leta 1964 se je v TVD vključila rokometna sekcija. Istočasno pa se začno iz Partizana izločati nogometaši, košarkarji in smučarji. Leta 1956 je društvo praznovalo 50-letnico telesnovzgojnega dela, razvili so društveni prapor. Botri prapora so bili: Ljudski odbor mestne občine Škofja Loka, Tovarna klubokov Šešir Škofja Loka in Gorenjska predilnica Škofja Loka. Na slavnostni seji je imel govor nekdanji sokol Rudolf Horvat, ki je med drugim dejal: *Telesna vzgoja ni le razvedrilo, ampak je nujen pogoj za zdranje, dolgo življenje, maksimalno delovno in obrambno sposobnost.*

Priznanje TVD Partizan Slovenije ob 10-letnici osvoboditve, 1955, so prejeli iz Škofje Loke: Mimi Balderman, Domine Bizjak, Andrej Franko, Adolf Gerjol in Janez Kalan.

Društvo je leta 1957 za svoje delo prejelo srebrno plaketo občinskega ljudskega odbora.

SPLOŠNA VADBA

Splošna vadba je bila v Fizkulturnem društvu oziroma TVD Partizanu temelj vsej dejavnosti, zato so se na ustanovnem občnem odboru 1945 odločili, da bodo po vzoru sokolov vadili v naslednjih skupinah:

- deca do 14. leta,
- naraščaj od 14.–18. leta,
- članstvo od 18.–30. leta,
- starejše članstvo od 30. leta dalje.

V kasnejših letih se je ta klasifikacija spremenila in je bila:

cicibani, ženska deca, moška deca, pionirke, pionirji, mladinke, mladinci, članice, člani, starejše članice, starejši člani.

Vodnica Poldka Štiglic s svojimi cicibani

Zelo zanimivo je, da je vse do osamosvojitve posameznih športnih sekcij prevladovalo mnenje, da morajo redno vadbo obiskovati tudi nogometaši, košarkarji, smučarji in drugi, saj je osnovna vadba prvi pogoj, da bodo tekmovalci v svojem športu uspešni.

Telovadba je v vseh letih doživljala vzpone in padce. V vseh oddelkih od cicibanov do članov je vadilo 250–300 telovadcev. Kot smo že omenili, naj bi redno telovadbo obiskovali vsi športniki v društvu. V tej želji niso bili preveč uspešni. Dejansko je bila splošna vadba temelj bodočim orodnim telovadcem, saj je bil že program vadbe naravnani v to smer. Glavni poudarki vadbe so bili na razgibavanju, elementarnih igrah, učenju zletnih vaj in akademijskih sestav ter na vajah na orodju. Tako kot so se ob splošni vadbi razvijali dobri orodni telovadci, tako so prav ti postajali bodoči vodniki in prednjaki, ki so prevzeli vodilne vloge pri vadbi in organizaciji društva. Dolga leta so delali kot amaterji in niso prejeli nobenega plačila. Leta 1962 pa zaradi velikih težav s pomanjkanjem kadra vadba postane honorirana. V vadbo so se vključili tudi profesionalni učitelji športne vzgoje. Ob tem je treba kritično ugotoviti, da je vadba v nekaterih obdobjih šepala, tako zaradi pomanjkanja kadra kot tudi zaradi prezaposlenosti oziroma službene odsotnosti vodnikov. Zato je vadba večkrat odpadla. Še večji problem je bila zasedenost telovadnice s kinom, saj je bila od leta 1945 do 1959 velika telovadnica na razpolago za telovadbo le štirikrat tedensko. Telovadba pa je odpadala tudi zaradi oddajanja dvorane za zborovanja, občne zборе, veselice ipd. Veselice so vplivale na delo tako, da tudi po teden dni ni bilo vadbe. Veliko težavo je pri vadbi pomenilo pomanjkanje kakovostnega telovadnega orodja in rekvizitov, ki so bili za tedanje razmere zelo dragi. Tako je UO (prepis iz zapisnika) *»uso uro razpravljaj o tem, ali naj se kupi žoga ali ne«*. Ob koncu tega dela zapisa naštejmo še poimensko vodnike in prednjake, ki so s

svojim požrtvovalnim delom doprinesli k temu, da je društvo lahko opravljalo svojo dejavnost. Nekateri med naštetimi so delovali le kratek čas, drugi pa vodili telovadbo leta in leta in tako ostajali zvesti društvu in svojim idealom:

Mimi Balderman, Rudi Benedik, Lojzka Berčič, Domine Bizjak, Anton Čamernik, Marta Čelik, Zora Čujevič, Mara Dagarin, Nežka Dolinar, Marija Fojkar, Andrej Franko, Mija Gantar, Majda Grohar, Albina Grundner, Stane Grundner, Mici Hafner, Mira Hafner, Janez Hude, Majda Hude, Vera Jenko, Vera Jercog, Stane Jesenovec, Draguša Kalan, Franc Kalan, Janez Kalan, Ivo Katič, Lidija Kink, Miloš Klemenčič, Cvetka Kordež, Erika Kordež, Ivan Križnar, Milena Luznar, Milena Malič, Julija Marguč, Anica Meden, Štefan Mlačnik, Breda Modic, Stane Osovnikar, Olga Peternelj, Jože Pirc, Franc Pivk, Tone Pogačnik, Vera Pogačnik, Marija Rant, Marija Ravnikar, Nada Rihar, Teja Sedej, Vika Stanovnik, Marinka Šega, Smiljana Škarabot, Cvetka Škrli, Dušan Šmid, Poldka Štiglic, Vida Štuein, Jožica Šubic, Zofka Udir, Marija Vehovec, Drago Vraničar, Zdenka Vraničar, Tine Zaletel, Minka Završnik, Pavle Žakelj in Jurij Žebre.

K splošni vadbi je spadalo tudi plavanje. Tako so leta 1951 na kopališču v Puštalu organizirali plavalni dan z naslednjo vsebino:

1. množično netekmovalno plavanje,
2. tekmovanje v posameznih disciplinah,
3. plavanje z vodnimi zaprekami,
4. štafeto plavanje,
5. skoki v vodo.

Na koncu tega poglavlja povejmo še to, da so se vsi oddelki enkrat letno fotografirali.

TEKMOVANJA V ORODNI TELOVADBI

Tekmovanja so sodila med zelo pomembne dejavnosti. Mladina si tekmovanj želi in zaradi tekmovanj je pripravljena veliko vaditi. Program Fizikalne zveze Slovenije in kasneje TVD Partizan Slovenije je obsegal zelo široko paleto tekmoval-

Pionirji med pripravami za telovadno akademijo

nih dejavnosti. Tako so se tekmovalci merili med seboj v atletskih disciplinah, kro-su, smučarskih tekih, skokih, alpskih disciplinah, športnih igrah, namiznem tenisu, partizanskem mnogoboju in orodni telovadbi.

Prav v orodni telovadbi so v letih 1950–1960 škofovski telovadci, posebej v mladinskih kategorijah, dosegali lepe rezultate. Rezultati so bili plod velike zagnanosti telovadcev in strokovnega dela. Razmere za delo niso bile najboljše, saj telovadnica in telovadno orodje niso bili najbolj primerni. Telovadci in telovadke so že takrat trenirali vsaj štirikrat na teden pod vodstvom domačih trenerjev: Mimi Balderman, Domineta Bizjaka, Andreja Franka, Janeza Hudeta, Janeza Kalana in Ivana Križnarja. Občasno so iz Ljubljane prihajali v Škofjo Loko republiški inštruktorji (Bojan Hrovatin in drugi). Najboljši telovadci pa so ob koncu tedna vadili v študijski telovadnici Narodnega doma v Ljubljani pod vodstvom Jelice Vazzaz in Borisa Gregorke. Poleti pa so odhajali v tabor TVD Partizana Slovenije v Mozirju, kjer so trenirali po tri tedne skupaj. Ob tako zagnanem in rednem delu rezultati niso izostali. Tako so škofovski mladinci in mladinke dosegli zelo lepe rezultate na vseh ravneh od okrajnih, republiških do državnih prvenstev. Nosilci teh rezultatov so bili: član Andrej Franko, članica Draga Bozovičar, mladinke Marta Čelik, Mara Dagarin, Majda Hude, Lidija Kink, Marija Vehovec in kasneje še Julija Marguč, mladinci Andrej Hude, Miloš Klemenčič, Tone Pogačnik in Janez Šifer.

Najboljše mladinke Mara Dagarin, Majda Hude, Julija Marguč, Teja Sedej ter mladince Miloš Klemenčič in Tone Pogačnik so postali mladinski reprezentanti Slovenije. Draga Bozovičar in Marta Čelik pa sta se uvrstili v slovensko člansko reprezentanco.

Pred naštevanjem rezultatov naj omenim še to, da je bila takrat orodna telovadba v Jugoslaviji na zelo visoki ravni. Gojili so jo v prav vseh društvih TVD Partizan. Tekmovanja so bila množična in je na njih nastopalo od 200 do 300 tekmovalcev. Tudi po kakovosti je z Mirom Čerarjem na čelu sodila v svetovni vrh.

Andrej Franko pri preskoku čez konja

Priprava Julije Marguč za nastop v Beogradu

Boljši rezultati:

1950

Republiško prvenstvo v Ljubljani:

člani 3. razred – 1. mesto,

mladinke 2. razred – 2. mesto,

Državno prvenstvo v Beogradu:

člani 3. razred – 3. mesto

1951

Okrožno prvenstvo na Jeseničah:

člani 2. razred – 1. mesto; Stane Grundner 3. mesto, Ivo Katič 4. mesto,

Andrej Franko se je udeležil državnega prvenstva v Splitu.

1952

Okrožno prvenstvo na Bledu:

člani 2. razred – Andrej Franko 1. mesto,

članice 2. razred – 1. mesto; Draga Bozovičar 1. mesto,

mladinke 2. razred – 1. mesto; Majda Hude 2. mesto,

Republiško prvenstvo v Mariboru:

članice 2. razred – 2. mesto; Draga Bozovičar 3. mesto,

člani 2. razred – Andrej Franko 1. mesto,

Državno prvenstvo v Ljubljani:

članice 2. razred – 5. mesto.

1953

Okrajno prvenstvo v Kranju:

članice 1. razred – 1. mesto Draga Bozovičar,

člani 1. razred – 1. mesto Andrej Franko,

člani 2. razred – Franc Pivk 1. mesto, Janez Kalan 2. mesto,

mladinke 1. razred – 1. mesto; Majda Hude 1. mesto, Marija Ravnikar 2. mesto, Mara Dagarin 3. mesto,

mladinci 1. razred – 1. mesto Rudi Benedik,

mladinci 3. razred – 2. mesto; Miloš Klemenčič 3. mesto,

Republiško prvenstvo v Ljubljani:

mladinke 1. razred – 2. mesto,

mladinci 3. razred – 4. mesto,

Državno prvenstvo v Skopju:

mladinke 1. razred – 9. mesto,

1954

Okrajno prvenstvo v Škofji Loki:

mladinke 1. razred – 1. mesto: Mara Dagarin 2. mesto, Majda Hude 3. mesto, Teja Sedej in Mara Vehovec 6.–7. mesto.

Republiško prvenstvo v Ljubljani:

mladinke 1. razred – 2. mesto; Teja Sedej 3. mesto, Marta Čelik 5. mesto, Mara Dagarin 8. mesto, Majda Hude 9. mesto.

Državno prvenstvo v Zagrebu:

mladinke 1. razred – 4. mesto.

1955

Okrajno prvenstvo na Bledu:

mladinke višji razred – 1. mesto; Majda Hude 1. mesto.

člani nižji razred – 1. mesto; Andrej Franko 5. mesto, Ivan Križnar 9. mesto, Rudi Benedik 10. mesto.

Republiško prvenstvo v Kopru:

članice višji razred – Draga Bozovičar 2. mesto,

mladinke višji razred – 1. mesto; Majda Hude 3. mesto, Teja Sedej 4. mesto, Mara Vehovec 7. mesto, Mara Dagarin 8. mesto, Marta Čelik 9. mesto,

člani nižji razred – 1. mesto.

Državno prvenstvo v Nišu:

mladinke višji razred – 2. mesto.

člani nižji razred – 3. mesto.

Na finalnem tekmovanju posameznik za mladinsko prvenstvo Jugoslavije je Teja Sedej osvojila 5. mesto, Marta Čelik 6. mesto.

1956

Okrajno prvenstvo:

mladinci 1. razred – Miloš Klemenčič 1. mesto, Tone Pogačnik 2. mesto,

mladinci 3. razred – 2. mesto; Tine Mravlja 2. mesto, Janez Kavčič 3. mesto,

mladinke 1. razred – 2. mesto; Mara Dagarin 4. mesto, Julija Marguč in Mara Vehovec 6.–7. mesto,

mladinke 2. razred – 1. mesto; Veronika Jenko 3. mesto, Cvetka Škrli 4. mesto.

Republiško prvenstvo v Ljubljani:

mladinci 1. razred – Tone Pogačnik 8. mesto, Miloš Klemenčič 10. mesto,

mladinke 1. razred – 2. mesto; Mara Dagarin 10. mesto.

Škofješka vrsta na mnogoboju v Beogradu leta 1953. z leve: Franc Kalan, Stane Grundner, Andrej Franko, Drago Šetina, Domine Bizjak, Janez Kalan

*Ženska vrsta TVD
Partizan okrog leta
1956*

1957

Okrajno prvenstvo v Kranju:

mladinci 1. razred – 1. mesto; Tone Pogačnik 1. mesto, Miloš Klemenčič 2. mesto,

mladinke 1. razred – Mara Dagarin 1. mesto.

Republiško prvenstvo v Ljubljani:

mladinci 1. razred – 2. mesto; Tone Pogačnik 2. mesto, Miloš Klemenčič 5. mesto, Andrej Hude 10. mesto,

mladinke 1. razred – Mara Dagarin 2. mesto, Julija Marguč 8. mesto.

Državno prvenstvo v Osijeku:

mladinci 1. razred – 2. mesto; Tone Pogačnik 8. mesto,

mladinke 1. razred – Mara Dagarin 6. mesto.

1958

Okrajno prvenstvo na Bledu:

starejši pionirji – 1. mesto; Gustelj Babnik 1. mesto,

Rudi Žontar 5. mesto,

mlajši pionirji – 5. mesto; Jože Debenc 1. mesto,

Dušan Šmid 2. mesto, Tone Debenc 5. mesto,

mlajše pionirke – 1. mesto; Vera Gantar 1. mesto,

Cvetka Kordež 2. mesto,

mladinci nižji razred – 1. mesto; Tine Mravlja 1.

mesto, Peter Malovrh 2. mesto,

mladinke nižji razred – 1. mesto; Cvetka Škrlj 2.

mesto, Jožica Bernik 5. mesto, Marta Eržen 8. mesto,

mladinke višji razred – Julija Marguč 1. mesto,

člani višji razred – Miloš Klemenčič 3. mesto,

Republiško prvenstvo na Bledu:

mladinke višji razred – Julija Marguč 8. mesto,

mladinke nižji razred – Cvetka Škrlj 8. mesto.

1959

Gorenjsko prvenstvo v Kranju:

pionirji – 3. mesto; Marjan Kalamar 7. mesto, Dušan

Šmid 10. mesto,

pionirke – 3. mesto; Tatjana Budal 9. mesto.

Republiško prvenstvo v Ljubljani:

mladinke višji razred – Julija Marguč 1. mesto.

Državno prvenstvo v Beogradu:

mladinke višji razred – Julija Marguč 10. mesto.

Miloš Klemenčič na bradlji

Mara Dagarin pri preskoku z dvovišinske bradlje

Majda Hude med izvajanjem vaje na gredi

1960

Gorenjsko prvenstvo v Kranju:

mladinke nižji razred – 3. mesto; Vera Pogačnik 1. mesto, Helena Pivk 7. mesto.

Republiško prvenstvo v Kranju:

mladinke nižji razred – 5. mesto; Vera Pogačnik 2. mesto.

Državno prvenstvo v Subotici:

mladinke nižji razred – Vera Pogačnik 9. mesto.

Posameznice in posamezniki so bili uspešni v slovenskih mladinskih in članskih reprezentancah:

1955

V člansko reprezentanco Slovenije sta se uvrstili: Marta Čelik in Draga Bozovičar. V mladinsko pa Mara Dagarin, Majda Hude in Teja Sedej.

Članice so tekmovali na dveh dvobojih Slovenija : Srbija. Mladinke pa na dveh dvobojih z Vojvodino v Bečeju in Laškem.

1956

V slovensko mladinsko reprezentanco so se uvrstili: Mara Dagarin, Majda Hude, Miloš Klemenčič in Tone Pogačnik. V slovenski članski reprezentanci je bila Teja Sedej. Mladinke so tekmovali z Vojvodino v Kamniku in Somboru, mladinci pa prav tako z Vojvodino v Somboru in Trbovljah. Mara Dagarin je tekmovala na dvoboju Slovenija : ROH (češkoslovaška sindikalna organizacija).

1957

V slovensko mladinsko reprezentanco so se uvrstili: Mara Dagarin, Miloš Klemenčič in Tone Pogačnik.

1959

V slovensko mladinsko reprezentanco se je uvrstila Julija Marguč in sodelovala na dvobojih:
Celje – Slovenija : Vojvodina – 3. mesto,
Sežana – Slovenija : Bosna in Hercegovina – 2. mesto,
Skopje – Makedonija : Slovenija – 3. mesto,
Sarajevo – Bosna in Hercegovina : Slovenija – 3. mesto,
Subotica – Vojvodina : Slovenija – 3. mesto.

1960

V mladinski ekipi Slovenije je bila Julija Marguč.
Zrenjanin; pokal Jovana Trajkoviča – tekmovanje republiških mladinskih reprezentanc – 1. mesto na gre-
di, 1. mesto preskok,
Novi Sad; turnir republiških reprezentanc – 3. mesto v mnogoboju,
Beograd; na kvalifikacijah za državno reprezentanco je Julija Marguč osvojila 7. mesto in se uvrstila v
ekipo.
Škofja Loka – dvoboj Slovenija : Makedonija, na katerem je Julija Marguč osvojila 1. mesto v mnogoboju.

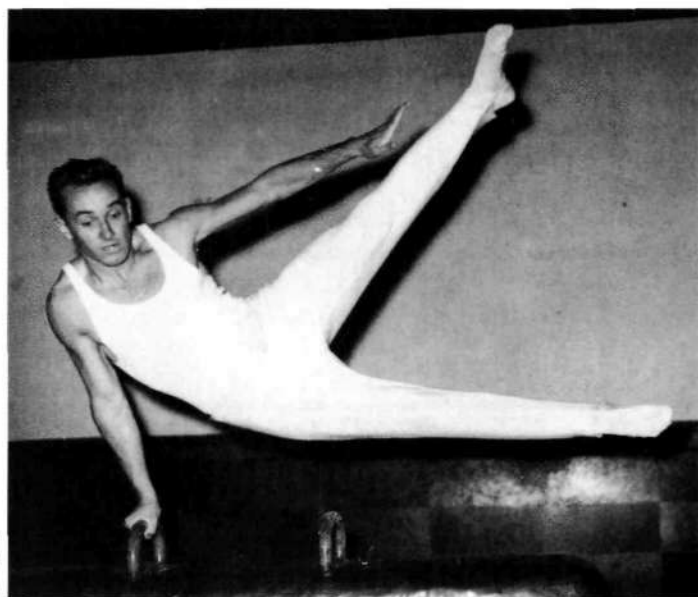
1962

V republiško mladinsko reprezentanco se je uvrstila Vera Pogačnik.

1954 je bil prijateljski telovadni dvoboj mladink med TVD Partizan Zrenjanin in TVD Partizan Škofja Loka.
Ločanke so dvoboj izgubile s 4 točkami razlike.

1955 je bil prijateljski dvoboj članov Škofje Loke proti Borovu in mladink Škofje Loke proti Somboru.
Člani so zmagali, mladinke pa izgubile.

Z letom 1962 je bilo obdobje uspešne orodne telovadbe zaključeno; tako kot je počasi zamiralo delovanje Partizana, tako je prenehala tudi dejavnost orodne telovadbe, ki se do današnjih dni ni več postavila na noge.

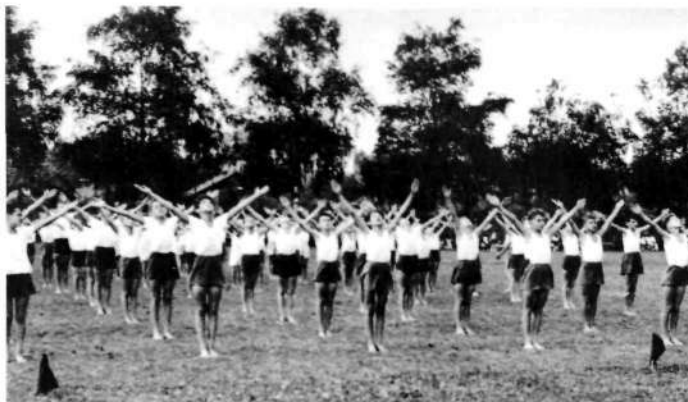
Tone Pogačnik na svojem najljubšem orodju, konju z ročaji

AKADEMIJE, TELOVADNI NASTOPI IN ZLETI

Telovadne akademije, nastopi in zletí so bili bistveni sestavni del programa TVD Partizan. Akademije so bile ponavadi v zimskem času v telovadnici in so bile prirejane v čast raznih spominskih dnevo in državnih praznikov. Nastopi so bili na letnem telovadišču. K nastopu so sodile še povorke, ki so potekale po škofjeloških ulicah in se zaključile na telovadišču v Puštalu. Tako akademije kot nastope so prirejali enkrat letno. Akademijo je pripravilo društvo le s svojimi člani, na telovadni nastop pa so povabili še člane društev iz Gorenje vasi, Žirov, Selc, Železnikov, Stražišča, Kranja, Tržiča, Bleda in Jesenic. Na nastopih je sodelovalo po 600–900 telovadcev, ki so izvajali enotne vaje za posamezne kategorije od cicibanov do članov. Tako kot so telovadci iz sosednjih društev prihajali v Škofjo Loko, so Škofjeločani odhajali na nastope drugam. Nastopom, kjer je sodelovalo veliko telovadcev, so rekli zlet. Tako so obstajali okrajni zletí (za Gorenjsko), republiški zletí (vsa Slovenija) in zvezni zletí (vsa Jugoslavija). Okrajni oz. pokrajinski zletí so bili ponavadi v Kranju, republiški v Ljubljani in zvezni v Beogradu. Za vse zlete so v društvu naštudirali dogovorjene vaje, ki so jih pred zletom skupaj vadili vsi nastopajoči. Tako so nastale mogočne prireditve, pri katerih je sodelovalo na tisoče nastopajočih. Ena takih vsakoletnih prireditev, na katerih so Škofjeločani večkrat sodelovali, je bila proslava Titovega rojstnega dne (kasneje Dneva mladosti) 25. maja v Beogradu. Proslava rojstnega dne maršala Tita se je dejansko pričela s Titovo štafeto, v kateri so nosilci štafetne palice tekli po vsej Jugoslaviji. V Škofji Loki je bil veliko let po vojni glavni organizator Titove štafete TVD. Štafeta je potekala iz najbolj oddaljenih krajev v Selški in Poljanski dolini. Športniki ter šolska mladina so jo prinesli v Škofjo Loko, kjer so jo na Mestnem trgu sprejeli predstavniki takratnih oblasti in družbenopolitičnih organizacij. Po priložnostnem kulturnem programu so mladi štafeto odnesli proti Kranju ali Ljubljani in jo na meji občine predali nosilcem iz sosednjih občin. Organizacija štafete mladosti je leta 1959 potekala takole: okrajni štab za izvedbo štafete pri Okrajni zvezi Partizan je zadolžil TVD za izvedbo štafete

Prevoz na telovadni nastop prva leta po drugi svetovni vojni

Nastop pionirjev na telovadišču v Puštalu

na škofjeloškem območju. Predsednik Partizana, Miloš Mitič, je imenoval občinski štab za izvedbo štafete v naslednji sestavi: predsednik Domine Bizjak, tajnik Franc Kalaš, člani: Občinski odbor SZDL, Občinski komite LMS, Občinski sindikalni svet, Občinski odbor ZB, Občinska gasilska zveza, garnizon JLA, taborniki, planinci, avto-moto, TVD Partizan, šole.

Vsi navedeni so potem sodelovali pri dokončnem oblikovanju štafete. Omeniti je treba še to, da je bilo večkrat treba umetniško izdelati štafetno palico. To so izdelali v škofjeloških podjetjih, nekajkrat pa jo je izdelal škofjeloški rezbar Kordež.

Oglejmo si še, kakšna sta bila povorka in potem nastop na telovadišču v Puštalu. Za vzorec vzemimo leto 1952, ko so izvedli povorko in fizikturni sejem na telovadišču v Puštalu. Povorka se je pričela v Šolski ulici, šla čez Mestni trg in se zaključila na telovadišču v Puštalu.

Razpored povorke:

1. motoristi z zastavami
2. konjenica – civili in vojaki z zastavami
3. nosilci slik članov centralnega komiteja
4. tri čete pionirjev v uniformah
5. tri čete pionirjev v civilu
6. tovorni avto z delavci
7. uprava TVD Partizan Šk. Loka
8. mladinke TVD telovadijo na bradlji na tovornjaku
9. mladinci telovadijo na konju na tovornjaku
10. mladinke s kolebnicami
11. mladinci, gimnastika
12. pionirke z loki
13. pionirke z robčki
14. pionirji na kolesih
15. pionirji s palicami
16. člani s kiji
17. vse ekipe nogometašev

Članice na okrajnem nastopu leta 1947 na telovadišču v Puštalu

18. člani Zveze borcev
19. lovci
20. strelci
21. gasilci
22. smučarji
23. planinci
24. osnovna šola
25. fizikulturniki JLA
26. Ljudska tehnika
27. delavci podjetja Jelovica

Program nastopa pa je iz leta 1959. Sodelovali so člani TVD Partizan iz Selc, Železnikov, Žirov, Gorenje vasi in domačega društva.

Program:

1. uvod – nastopajo vsi člani TVD
2. vaja s klopjo – pionirji
3. vaja s trakovi – pionirke
4. prikaz vaj oblikovanja – mladinci
5. zletne vaje za mladinke – težja sestava
6. zletne vaje za mladinke – lažja sestava
7. zletne vaje za člane – težja sestava
8. zletne vaje za člane – lažja sestava
9. zletne vaje za deco
10. nastop na dvovišinski bradlji – mladinke, okrajna vrsta
nastop na konju z ročaji – člani, okrajna vrsta
11. nastop na bradlji – člani, okrajna vrsta
nastop na gredi – mladinke, okrajna vrsta
12. preskoki – mladinci TVD
13. štafeta z elementi športnih iger
14. pionirske igre
15. zaključek – pionirji, -ke, mladinci, -ke TVD

Fizkulturni nastop iz 1946 leta pa je bil bistveno drugačen. Tò je bil fizkulturni dan s sledečim programom:

- atletska tekmovanja
 - nastopi telovadcev
 - motorne dirke iz Poljan v Škofjo Loko
 - tekma v odbojki
 - nogometna tekma – II. motorizirana brigada : FD Škofja Loka
 - šahovski dvoboj – II. motorizirana brigada : FD Škofja Loka
 - tekma kolesarjev
- Povorko in nastop je spremljala gasilska pihalna godba.

Program telovadne akademije iz leta 1950:

1. državna himna
2. simultana slika – predstavniki vseh dejavnosti
3. mladi vojaki – pionirji
4. vaje s krogi – mladinke
5. vaje s sončniki – pionirke podmladek
6. skupinske vaje – mladinci
7. lastovke – članice
8. prikaz boksa – pionirji
9. talna gimnastika – mladinke
10. vaje na gredi – članice
11. valčkov ples – člani in članice
12. pesem o svobodi – člani in članice

Še en primer iz leta 1960:

1. mladinci, -ke: Škofjeloški odred – alegorična slika z intonacijo Internacionale in recitacijo istoimenske pesmi
2. godbe na pihala DPD Svoboda: Zvoki s partizanskih gozdov, komponist Gvido Učakar, dirigent Ivo Gulič
3. deca: Pozor vadimo – naštudirali Vera Pogačnik in Poldka Štiglic

Skupino pionirk na telovadnem nastopu leta 1949 vodi Albina Grundner

*Pororko telovadec
ob petdesetletnici
TVĐ Partizan vodita
Mimi Balderman
in Dominik Bizjak*

4. mladinci, pionirji: vaje na bradlji
 5. pionirke: V narodnem ritmu, naštudirala Breda Modic
 6. člani, -ce: vaje na tleh
 7. pionirji: Sem in tja ter okoli, naštudiral Tone Pogačnik
 8. pionirke: Igra in ples, naštudirala Majda Hude
 9. člani, mladinci, pionirji: preskoki čez kombinirano orodje
 10. Ritmična igra, naštudirala Vera Pogačnik
 11. člani: vaje na krogih
 12. mladinci: Lepo je biti mlad, naštudiral Janez Hude
 13. mladinke, pionirke: vaje na dvovišinski bradlji
 14. člani: Moč, gibčnost in prožnost, naštudiral Domine Bizjak
 15. mladinci, -ke, pionirji: Zastava – alegorična slika z intonacijo državne himne
- Akademijske sestave so običajno pripravili domači vodniki. To so bili: Mimi Balderman, Domine Bizjak, Andrej Franko, Albina Grundner, Janez Hude, Majda

*Mladinke na telovadni
akademiji leta 1962*

Hude, Janez Kalan, Julija Marguč, Tone Pogačnik, Vera Pogačnik in Poldka Štiglic. Za večino akademijskih točk je kroje sešila Albina Grundner.

Z akademijskimi sestavami so se udeleževali republiških tekmovanj. Tako so prejeli priznanja za sestave:

1950

Akademijska sestava Pesem o svobodi, ki jo je pripravil Domine Bizjak.

1955

Akademijska sestava Trojka, ki jo je pripravila Mimi Balderman.

Akademijska sestava Bazovica, ki jo je pripravil Domine Bizjak.

1956

Akademijska sestava Hej brigade, ki jo pripravil Andrej Franko.

Vsa leta so izvajalce akademijskih točk spremljali pianisti: Martin Bizjak, Desana Doljak, Janko Krek, Valentin Pirc, Marija Pogačnik in gost iz Ljubljane Vladimir Prinčič.

S prilagojenimi plesnimi sestavami so leta 1951 člani TVD sodelovali in poživili opereto Planinska roža, ki je bila lep primer sodelovanja kulturnih in športnih delavcev v Škofji Loki.

Naštejmo še nekaj večjih prireditev, na katerih so sodelovali škofjeloški telovadci:

1948

Udeležba na Spartakiadi v Pragi, kjer so nastopile 3 članice.

1953

Zlet Gorenjske v Trziču.

1954

Na republiškem zletu Partizana v Ljubljani je sodelovalo 90 članov društva.

1955

Na republiškem zletu v Kopru je sodelovalo 120 članov društva.

Janez Hude, Andrej Hude in Jože Stanonik plešejo Šopsko oro

1956

Na II. gimnastradi v Zagrebu je sodelovalo 8 mladink in 5 mladincev iz Škofje Loke. To je bil po II. svetovni vojni prvi primer, ko so člani TVD sodelovali na prireditvi svetovnega značaja. Naj omenimo še to, da je takoj po končani gimnastradi prišlo v Škofjo Loko 50 čeških telovadcev, ki so tu imeli uspešen telovadni nastop.

1959

Na zveznem zletu v Beogradu je sodelovalo 35 članov društva.

Člani Partizana so redno sodelovali na raznih spominskih prireditvah:

1. stalno so se vključevali v prireditve ob delavskem prazniku 1. maju;
2. tudi do 15 ekip se je udeleževalo pohodov Ob žici okupirane Ljubljane;
3. za dan vstaje 1954 je TVD organiziral tek po ulicah Škofje Loke in pripravil telovadno akademijo;
4. TVD je s svojimi člani sodeloval na prireditvah »Po stezah partizanske Jelovice«;
5. člani Partizana so se udeleževali komemoracij ob spomeniku loškim talcev;
6. v počastitev 10-letnice osvoboditve 1955 so pripravili tele akademijske točke:
Trojka – avtorica Mimi Balderman,
Hej brigade – avtor Andrej Franko,
Vaje z obročem – avtorica Jelica Vazzaz,
Bazovica – avtor Domine Bizjak;
7. ob 50-letnici telovadbe v Šk. Loki leta 1956 je bilo veliko slavje z:
 - zborom vseh gorenjskih načelnikov,
 - slavnostno sejo UO,
 - razvitjem prapora,
 - telovadnim nastopom,
 - veselico;

Skupina taborečih telovadcev v Baški na otoku Krku

8. v počastitev 20. obletnice tekstilne stavke v Kranju leta 1956 je društvo sodelovalo z akademijskimi točkami: Faust, Hej brigade in Plesi;
9. v počastitev raznih obletnic so v škofjeloških trgovinah v izložbenih oknih pripravili razstave slik, diplom in pokalov, ki jih je društvo prejelo na prireditvah in tekmovanjih. Na tak način so predstavljali svojo dejavnost in s tem vplivali na povečanje članstva v društvu.

Društvo v okviru svoje dejavnosti ni pozabilo na družabni del dejavnosti. Tako so redno organizirali izlete, plesne vaje, družabne večere, maškarade in prihod dedka Mraza za najmlajše. Izlete so običajno organizirali v škofjeloške hribe, na Pokljuko, v Tamar ipd. Nekateri izleti so bili organizirani kot srečanja s člani drugih društev. Posebej je bilo znano srečanje na Starem vrhu, ki je postalo tradicionalno. Zanimivi so bili družabni večeri s plesom. Nekateri člani UO so želeli, da bi bilo na pričetku večera polurno politično predavanje, vendar se, po zapisnikih sodeč, tak predlog ni uveljavil.

TABORJENJA:

O taborjenjih ni prav veliko podatkov. Toliko pa jih je, da se lahko ustvari slika, kakšno je taborjenje bilo. Prvič je bilo organizirano poleti leta 1953. Zamisel za to sta dala Mimi in Ivan Balderman. Tabor so postavili v Baški na otoku Krku. V zapisniku lahko zasledimo, da je to majhno mestece s prekrasno plažo, za katero brez bojazni trdimo, da je najlepša na Jadranu. Mikavnost taborjenja poveča še primeren in za taborjenje zelo ugoden prostor ob nogometnem igrišču, ki ga lahko po mili volji uporabljamo za jutranjo telovadbo in igre. V Baško so hodili vsako leto do leta 1958, potem pa so tabor prestavili v Verudo pri Puli. Prvi dve leti je v Baški taborilo okrog 30 članov, 1955 pa že 70 članov. Priprava prvih taborjenj ni bila preprosta. Vso opremo so z vlakom prepeljali do Reke, jo pretovorili na ladjo in v Baški znosili oz. z ročnim vozičkom pripeljali na taborni prostor. Leta 1957 so zapisali, da so kuhali na štedilniku, ki so ga sezidali iz opeke. Za hrano pravijo, da je bila skromna, kljub temu pa so vsi taboreči pridobili na teži. Prenočevali so v šotorih, v katerih je bila slama. Vodja tabora Anton Čamernik je zapisal, da je bilo vsakodnevno delo razporejeno takole: dnevno povelje je določilo dežurnega, ki je skrbel za sklicevanje zborov, za pravilno delitev hrane, za 4 delovne in 4 straže. Vodstvo tabora so sestavljali komandat tabora, ekonom, dve kuharici, bolničarka, pedagoški vodja za moške, pedagoška voditeljica za ženske, blagajnik in gospodar. Delovni program je obsegal veliko plavanja, kondicijske treninge in zabavni del, ki se je običajno zaključil s tabornim ognjem. Primanjkovalo jim je športnih rekvizitov, zelo pa so si želeli radio in gramofon.

Taborjenje se je finančno pokrilo s prispevki udeležencev, nekaj pa so prispevali škofjeloška podjetja in domače društvo. V veliko pomoč je bil prispevek UNRE (ustanova Organizacije združenih narodov za pomoč in obnovo med drugo svetovno vojno opustošenim državam) v prehrani, saj so zastoj dobili moko, olje, sladkor, mleko ter jajca v prahu in mast.

Leta 1959 so taborjenje predvsem zaradi boljših prometnih povezav prestavili v Verudo pri Pulju in 1963 v Banjole pri Puli. Udeležencev je bilo vsako leto več.

Tabor TVD Partizan Škofja Loka v Verudi pri Puli

Dobilo je občinski značaj. Tako je 1964 leta taborilo že čez 500 udeležencev v 4 izmenah. Na taborjenju so izvajali tečaje za vodnike in treninge orodnih telovadcev.

Kljub temu da so se z leti izboljšale materialne razmere (dobili so novo montažno kuhinjo, ki jo je poklonila Jelovica), so se srečevali s stalnimi težavami, predvsem zaradi kapacitete tabora. Kronično je primanjkovalo šotorov in so si jih izposojali na vseh koncih in krajih. Podoben problem je bila dostava živil v tabor, tako v Baški kot kasneje v Verudi, kjer so jo iz Pule prevažali z avtobusom, zadnji del poti pa znosili.

Breme organizacije in vodenja tabora so vsa leta nosili: Ivan in Mimi Balderman, Slavko Božnar, Anton Čamernik, Janez Hude, Peter Kafol, Janez Kalan, Breda Modic, Janko Mrežar, Tone Pogačnik in Valentin Savnik.

Zborovodja Slavko Božnar in ekonom Peter Kafol s kubaricami v taboru TVD Partizan v Verudi pri Puli

OBJEKTI

Fizkulturno društvo Škofja Loka je za svojo dejavnost nasledilo objekte, ki jih je imelo v svoji lasti Sokolsko društvo. Okupator je bivši Sokolski dom, ki je bil leta 1922 zgrajen na Mestnem trgu, v letih okupacije preuredil v kinodvorano in uničil mnogo telovadnega orodja in inventarja. Povzročena je bila velika škoda. Zato so

morali takoj pričeti z obnovo dvorane. Odzidati je bilo treba 3 okna, odstraniti pritrjene stole in izravnati tla. Vse spremljevalne prostore je bilo treba preurediti v sanitarije, garderobe in kuhinjo. Po teh delih se je v domu lahko pričela vadba. Poleg doma je društvo dobilo v upravljanje še letno telovadišče v Puštalu, v okviru katerega so bili nogometno igrišče, atletska krožna steza, jami za skok v višino in daljavo ter igrišče za odbojko. V lasti društva je bila 50-meterska smučarska skakalnica v Vincarjih.

Z razvojem in širitvijo dejavnosti so se vedno bolj pojavljale potrebe po izboljšanju stanja telesnovzgojnih objektov. Tako so bila, če gledamo kronološko, na objektih opravljena naslednja dela:

1946

Obnovili so društveni dom, zgradili manjšo smučarsko skakalnico v Čotovi dolini v Stari Loki.

1947

Zgradili so 25-metrsko skakalnico v Vincarjih, ki so jo poimenovali po bratih Poldetu in Stanetu Paulusu, ki sta bila skakalca in sta padla med drugo svetovno vojno.

1949

Pričeli so obnavljati 50-metrsko skakalnico, vsa dela so opravljali prostovoljno. Pri obnavljanju so delali tudi nemški ujetniki.

Miloš Milič pomaga pri izgradnji košarkarskega igrišča v Puštalu

Pri gradnji košarkarskega igrišča v Puštalu so skupaj s člani upravnega odbora sodelovali vojaki garnizona Škofja Loka

1950

Zgradili so Loško kočo na Starem vrhu. V upravljanje so prevzeli letno kopališče v Puštalu. Na njem so izgradili odbojkarsko igrišče. Upravitelji kopališča so bili le kratek čas, saj so ga že 1952. leta oddali Turističnemu društvu.

1952

Popravili so ograjo na telovadišču in v telovadnici postavili nove peči na drva. Pojavile so se prve ideje, da bi bilo nujno postaviti novo kinodvorano in bi sedanji dom služil le za telovadbo.

1953

Vse večji problem, da je telovadnica na razpolago za telovadbo le 4 dni v tednu, je pripeljal do razmišljanja o preureditvi preddvorane v malo telovadnico. V istem letu so se začele prve razprave o izgradnji doma kulture in umetnosti, in sicer na Štemarjih. Imenovan je bil pripravljalni odbor v sestavi: predsednik Janko Bračko, podpredsednik Adolf Gerjol, blagajnik Silvo Marguč, tajnik Domine Bizjak. To idejo so kmalu opustili.

1954

Člani košarkaške sekcije so na letnem telovadišču zgradili košarkarsko igrišče. Pojavila so se prva razmišljanja o odkupu Žebretove hiše. Na njenem mestu naj bi zrasla nova kinodvorana.

1955

Da so lahko izboljšali prostorske razmere za vadbo, so iz telovadnice odstranili oder.

1956

Pripravljeni so bili načrti za gradnjo kinodvorane. Občinski ljudski odbor je zagotovil sredstva v višini 4 milijone dinarjev.

Odkritje spominske plošče padlim telovadcem na Domu TVD Partizan na Mestnem trgu

*Telovadnica
Sokolskega doma
oziroma TVD
Partizan Škofja Loka*

1959

Kinodvorana je bila zgrajena in možnosti za telovadbo so se zelo izboljšale. Asfaltirali so košarkarsko igrišče v Puštalu. Člani TVD so organizirali prostovoljno delovno akcijo za izdelavo opeke. Opeko so naredili, in ker ni bilo nobene gradnje, so jo prodali.

1962

Z namenom, da bi imeli več sredstev za dejavnost, so kupili gostinski obrat v Javorjih. Narejen je bil idejni usnutek za izgradnjo športnega centra v Puštalu. Ta naj bi obsegal centralni objekt s telovadnico, nogometno in košarkarsko igrišče, naprave za atletiko, teniško igrišče, igrišče za odbojko in badminton, otroško igrišče, tribune in plavalni bazen. Ta projekt je bil končno delno realiziran v športni dvorani Poden.

1964

V domu Partizana je bila napeljana centralna kurjava. Telovadnico so pričele uporabljati še OŠ Petra Kavčiča, Poklicna šola in Gimnazija Škofja Loka.

STROKOVNI KADRI

kljub temu da je uprava veliko naredila na področju vzgoje kadrov, je teh vedno primanjkovalo. Največji problem je bil v tem, da so mladi kadri hitro nehali delati. Eni so šli v službo in jih ni bilo več v telovadnico. Še najbolj so društvu ostali zvesti starejši kadri, ki so se kalili v sokolskih vrstah. Društvo je skozi vse obdobje svojega delovanja iskalo načine, da bi imelo dovolj vodnikov, sodnikov in funkcionarjev. V obdobju 20 let se je na tečajih v Mozirju, na Bledu, v Radovljici, Ljubljani, Kopru in Škofji Loki izobrazilo okrog 40 tečajnikov. Posebej naj omenimo tečaj v Škofji Loki, ki je bil leta 1954 organiziran za območje Poljanske, Selške doline in Škofje Loke. Program je bil:

1. Nazivoslovje vaj na orodju in prostih vaj – 5 ur,
2. Metodika vadbene ure – 18 ur,
3. Osnovni pojmi o ritmiki – 3 ure,
4. Osnove športnih iger – 10 ur,
5. Osnove plavanja – 6 ur,
6. Osnove anatomije in fiziologije – 8 ur,
7. Zgodovina telesne vzgoje – 4 ure.

Zelo dobri so bili tečajji, ki jih je Okrajna zveza Partizan Kranj za vaditelje organizirala v Kopru. Odvijali so se v poletnem času in so si jih udeleževali tečajniki iz vse Gorenjske. Glavni organizator je bil član škofjeloškega Partizana Janez Hude, med predavatelji je bil še drug Škofjeločan, Tone Pogačnik. Kako zelo je društvo potrebovalo vaditelje, je razvidno iz urgence, ki jo je Upravni odbor leta 1950 poslal na Ministrstvo za prosveto. To naj zagotovi profesionalnega učitelja telesne vzgoje Gimnaziji Škofja Loka, kar bi bilo koristno za gimnazijo in društvo. Na podlagi te urgence in tudi vloge gimnazije je v Škofjo Loko prišel učitelj Štefan Mlačnik.

Poleg vaditeljev je treba omeniti tudi sodnike za orodno telovadbo. Na domačih in okrajnih tekmah so sodili: Mimi Balderman, Domine Bizjak, Anton Čamernik, Franc Finžgar, Andrej Franko, Albina Grundner, Janez Hude, Franc Kalan, Janez Kalan, Tone Pogačnik, Nada Rihar, Marinka Šega, Poldka Štiglic, Tine Zaletel. Od vseh teh je bila najbolj kvalificirana Mimi Balderman, ki je sodila na republiških in državnih prvenstvih in imela stopnjo zvezne sodnice.

Ob koncu tega poglavja zapišimo še izjavo, ki jo je o kadrih leta 1953 podal predsednik društva, Adolf Gerjol: *«Tovariši, ob takem porastu članstva je vodniškega kadra odločno premalo. Kaj nam pomagajo tečajji, če nimamo denarja, da bi nanje pošiljali kandidate za vodnike. Prav resno sem zaskrbljen, če bo še ta peščica odpovedala, ker toliko požrtvovanja, kot ga oni izkazujejo društvu, ni mogoče z ničemer poplačati.»*

FINANCE

Finance so večer problem društev in enako je bilo pri TVD. Veliko svojih sej je društvo namenjalo reševanju finančnih težav, saj ni bilo preprosto zbrati toliko denarja, da so z njim pokrpali predvidene programe. Prva leta po vojni dotacij sploh niso poznali in so preživeli predvsem s sredstvi, ki so jih »nafehtali« po podjetjih in z lastno dejavnostjo.

Prvo dotacijo je društvo prejelo šele konec leta 1949 od Fizkulture zveze Slovenije na pobudo ing. Stanka Bloudka za gradnjo smučarske kočice na Starem vrhu.

Leta 1955 zasledimo, da so glavne postavke v proračunu:

- najemnina od kina,
- dotacija občine,
- društvene prireditve,
- podpore podjetij,
- članarina.

Najemnina telovadnice za kinopredstave je bila pomembna postavka v društvenem proračunu. Po grobih ocenah je predstavljala 20 do 25 % letnega proračuna društva. Ob tem pa je zanimivo, da ni v nobenem zapisniku omenjeno, kam se je odlival dobiček od kina, saj je bil kino v lasti društva. Težko je danes oceniti, vendar je mogoče, da je najemnina bila dohodek kina, ki se je prelivaval v proračun društva.

Dotacije občine Škofja Loka so predstavljale 30 do 35 % dohodkov in jih je društvo prejemale redno vsa leta od 1953 dalje.

Finančne pomoči od podjetij so bile prav tako pomembna postavka, niso pa bile redne in jih je bilo včasih več drugič manj. Takrat še niso poznali pokroviteljev, ki bi redno skrbeli za društvo, zato so vsako leto pošiljali prošnje podjetjem, ki so se odzvala ali pa tudi ne. Iz zapisov zasledimo, da so največ pomagala podjetja: Motor Škofja Loka, Lip Trata Škofja Loka, Gorenjska predilnica Škofja Loka, Tovarna klobukov Škofja Loka, KSS Škofja Loka, Tovarna furnirja Bodovlje Škofja Loka, Jelovica Škofja Loka, Gradis Škofja Loka, KZ Škofja Loka, Trgovsko podjetje Loka Škofja Loka, Trgovsko podjetje Lubnik Škofja Loka. Še posebej dobro so se podjetja odzvala pri financiranju adaptacij telovadnega doma in gradnje košarkarskega igrišča.

Sredstva društvenih prireditev so bili dohodki od vstopnin na tekme, ki v proračunu niso pomenila velikih sredstev. Več pa so pomenile društvene veselice, ki so v blagajno prispevale pomembne denarje. Dobitek je dosegal do 10 % proračuna. Letno sta bili dve veselici: silvestrovanje in pustovanje. Za pripravo veselic so ustanovili poseben odbor, ki je veselico pripravil in izvedel. Prva leta po vojni so bile velike težave pri nabavi vina in jestvin. Zgodilo se je, da je veselica odpadla, ker ni bilo dobiti vina. Prehrana na veselicah je bila skromna: sendviči in kranjske klobase. Ko so se pojavili prvi piščanci, je bilo to, tako kot bi zadeli tombolo. Na veselicah so poskrbeli za zabavni program, ki je bil na silvestrovanju leta 1953 takle:

- Kronika 1952 v rimi,
- Senzacionalni nastop na bradlji,
- Ples na melodijo iz pesmi: Marela z luknjo, katere prva kitica se glasi:
Če banda gre naokoli po svet,
marelo je treba s sabo vzeti,
marela ta veliko luknjo ima,
na vrh je še brez pececljna.
- Voščilo ob polnoči.

Pustne veselice so bile z maškardo in maske so bile nagrajene. Tako je bila leta 1953 prva nagrada torta, druga nagrada steklenica likerja in tretja nagrada steklenica vina.

Dokaj velik dohodek od veselic je bil možen samo zato, ker so vsi sodelujoči opravili svoje delo zastonj. Tako so vodilne funkcije na veselicah opravljali člani uprave, v strežbi pa so delali telovadci in drugi športniki.

Finančno poslovanje društva je enkrat letno pregledal nadzorni odbor in o tem poročal na občnem zboru. Tam je bilo podano tudi finančno poročilo, ki ga je članstvo potrdilo. V nadaljevanju predstavljamo še primer finančnega poročila iz leta 1958.

POROČILO

O finančnem poslovanju TVD Partizan Škofja Loka v letu 1957
 Finančno stanje izkazuje na dan občnega zbora sledeče postavke:

Aktiva:		Pasiva:
1. Saldo KB	Din 149.594,00	1. Sredstva društva TVD
2. Saldo blagajne	Din 3.556,50	Partizan Din 1.233.588,50
3. Drobni inventar in rekviziti	Din 1.080.458,00	
	Din 1.233.588,50	Din 1.233.588,50

I. D o h o d k i :

1. Članarina	Din 880,-
2. Dotacija občine Škofja Loka	Din 550.000,-
3. Društvene prireditve	Din 116.758,-
4. Najemnina od kino dvorane Sora	Din 380.000,-
5. Dohodki sekcij	Din 9.125,-
6. Za prodani drobní inventar	Din 4.000,-
7. Najemnina kino dvorane za razne prireditve	Din 63.000,-
8. Razni dohodki – prispevek za zlati žebliček	Din 3.250,-
9. Saldo KB in blagajna l. 1956	Din 300.892,-
	Din 1.427.905,-

II. I z d a t k i :

1. Zavarovalnina	Din 13.140,-
2. Plače in honorarni pripevki	Din 322.035,-
3. Popravilo in vzdrževanje zgradb	Din 130.267,-
4. Izdatki vseh sekcij	Din 325.933,-
5. Nabava drobnega inventarja	Din 239.135,-
6. Kurjava – razsvetljava	Din 131.760,-
7. Razni izdatki – prevozi, pis. material	Din 80.384,50
8. Novoletna jelka – prispevek društvom	Din 32.000,-
	Din 1.274.754,50

Rekapitulacija:

Dohodki	Din 1.427.905,-
Izdatki	Din 1.274.754,50
Saldo KB in blagajne 26. I. 1958	Din 153.150,50

Blagajnik: Nuša Strlič

PRESEDNIKI, TAJNIKI IN NAČELNIKI DRUŠTVA

1945 Predsednik: Franc Kalan	tajnik: Cirila Jamnik
1946 Predsednik: Kazimir Škarabot strokovni tajnik: Franc Kalan	tajnik: Cirila Jamnik
1947 Predsednik: Adolf Gerjol načelnik: Janez Kalan	tajnik: Cirila Jamnik
1948 Predsednik: Adolf Gerjol načelnik: Janez Kalan	tajnik: Marica Volčanšek načelnica: Mimi Balderman
1949 Predsednik: Adolf Gerjol načelnik: Janez Kalan	tajnik: Stanka Fojkar, Minka Bevk načelnica: Poldka Štiglic

1950	Predsednik: Adolf Gerjol načelnik: Janez Kalan	tajnik: Stanka Fojkar načelnica: Poldka Štiglic
1951	Predsednik: Adolf Gerjol načelnik: Štefan Mlačnik, Andrej Franko	tajnik: Minka Bevk načelnica: Poldka Štiglic
1952	Predsednik: Adolf Gerjol načelnik: Andrej Franko	tajnik: Minka Bevk načelnica: Mimi Balderman
1953	Predsednik: Adolf Gerjol načelnik: Andrej Franko	tajnik: Minka Bevk načelnica: Mimi Balderman
1954	Predsednik: Adolf Gerjol načelnik: Andrej Franko	tajnik: Valentin Pirc načelnica: Mimi Balderman
1955	Predsednik: Adolf Gerjol načelnik: Andrej Franko	tajnik: Valentin Pirc načelnica: Mimi Balderman
1956	Predsednik: Franc Kavčič načelnik: Andrej Franko	tajnik: Andrej Česen načelnica: Mimi Balderman
1957	Predsednik: Franc Kavčič načelnik: Andrej Franko	tajnik: Minka Bevk načelnica: Mara Vehovec
1958	Predsednik: Franc Kavčič načelnik: Janez Hude	tajnik: Minka Bevk načelnica: Poldka Štiglic
1959	Predsednik: Miloš Mitič načelnik: Tone Pogačnik	tajnik: Janez Hude načelnica: Mimi Balderman
1960	Predsednik: Miloš Mitič načelnik: Tone Pogačnik	tajnik: Janez Hude načelnica: Majda Hude
1961	Predsednik: Miloš Mitič načelnik: Tone Pogačnik	tajnik: Janez Hude načelnica: Majda Hude
1962	Predsednik: Miloš Mitič predsednik telovadne sekcije: Bizjak Domine	tajnik: Janez Hude
1963	Predsednik: Igor Šink predsednik telovadne sekcije: Domine Bizjak	tajnik: Urh Kalan
1964	Predsednik: Igor Šink predsednik telovadne sekcije: Janez Hude	tajnik: Urh Kalan
1965	Predsednik: Igor Šink	tajnik: Urh Kalan

SPOMINI VODILNIH FUNKCIONARJEV

Mimi Balderman

V okviru delovanja v TVD Partizan Škofja Loka, kjer sem opravljala različne dejavnosti od vodnice, sodnice za orodno telovadbo, do načelnice, bi nekaj besed povedala le o taborjenju v Baški na otoku Krku. Kot iniciatorica za organizacijo taborjenja sem se zanj odločila predvsem zato, da se med telovadci razvije prijateljstvo, ki je za doseganje uspehov velikega pomena. Obenem naj bi bilo taborjenje kot aktivni odmor nagrada za velike napore, ki so jih telovadci vlagali v priprave na različna tekmovanja in za tekmovalne uspehe.

Organizacija taborjenja ni bila enostavna. Že dostava osnovnega materiala do Baške je bila zelo nerodna. Najprej je bilo treba robo dostaviti na

železniško postajo v Škofji Loki. Na Reki smo vse pretovorili z vlaka na ladjo in končno še v Baško na taborni prostor. Materiala ni bilo malo. Glavnino so predstavljali šotori, les za kuhinjo, mize in klopi ter pograde v šotorih. V šotorih smo na pograde natrosili slamo, ki so jo tisti, ki so pripravljali tabor, zaslužili z delom pri kmetu domačinu v vasi. Od doma smo pripeljali nekaj hrane. Hrano so prinesli s seboj tudi taboreči. Vsak udeleženec je prinesel en kilogram sladkorja, en kilogram kave Frank in tri kilograme krompirja. Težave so bile s kurjavo. Drv v Baški in okolici ni bilo mogoče dobiti. Tako so delovni morali vsak dan nabrati 3 vreče storžev, ki so bili imenitna kurjava. Prva leta so bile velike težave s šotori. Še največ nam je pri tem pomagala Sava iz Kranja, ki nam jih je posojala.

Taborni prostor ni bil nič podoben današnjim avtokampom. Bil je manjši travnik ob nogometnem igrišču. Na njem ni bilo ne sanitarij ne vode. Vodo so dežurni nosili iz vaškega vodnjaka, za sanitarije pa smo na robu njive izkopalni luknjo in naredili poljsko stranišče. Po opravljeni potrebi smo jamo posipali z apnom. Ko je bila jama polna, smo jo zasuli.

Še in še bi lahko naštevala, s čim vse smo se ob organizaciji taborjenja srečevali. Vendar, ker nam ni bilo nič težko. Ker smo bili skromni, se je vsako taborjenje kljub težavam zaključilo v veliko zadovoljstvo taborečih telovadcev in vodstva.

Andrej Franko

Spomini na čase, ko sem pričel obiskovati telovadbo so izredno lepi. Že leta 1945 smo pripravili društveno akademijo in z istimi točkami nastopili v Novem mestu. Tja smo se odpeljali s tovornjaki. Ker so bili slabi, smo se tja vozili dva dni. Tako so morali v Novem mestu naš nastop prestaviti za en dan.

Vsa leta po vojni so bila zelo bogata z nastopi in na ta način smo prekrižarili vso Jugoslavijo. Prav tako lepo doživetje so bila tekmovanja v orodni telovadbi. Čeprav smo potovali neudobno s kamioni in vlaki ter spali na slami v učilnicah in telovadnicah, smo se imeli lepo in je bilo vse to zame veliko doživetje.

Po končani tekmovalni karieri sem v društvu deloval kot trener in vodnik pionirjev, mladincev, mladink in članov. Še danes sem najbolj ponosen na vrsto mladink, ki je bila med najboljšimi v Jugoslaviji. Tudi kot predsednik TVD Partizana v letih od 1989–1995 sem zastavil vse sile, da bi čim več mladine obiskovalo telovadnico. Vedno sem bil in še danes sem prepričan, da športna vzgoja veliko pripomore k zdravi in celoviti osebnosti vsakega človeka. Sedaj v starejših letih me najbolj razveseli, če srečam človeka, ki ga niti ne poznam, pa mi reče, da sem ga učil telovadbo v mladih letih.

Tega, da sem se vse življenje ukvarjal s telovadbo, mi ni bilo nikdar žal. Če bi bil ponovno mlad, bi enako pot prehodil še enkrat.

Adolf Gerjol

Na povabilo Toneta Pogačnika bom skušal nanizati nekaj vtisov iz mojega predsedovanja v TVD Partizan od 1947 do 1955. Od takrat je že skoraj 50 let. Nekaj spominov pa je še ostalo.

Leta 1945 smo se sestali na pobudo Franca Kalana in ustanovili Fizkulturno društvo. Na ustanovnem občnem zboru je bilo veliko navzočih, saj je bila želja po telesnovzgojnih aktivnostih zelo velika.

Predsedstvo Partizana sem prevzel potem, ko je bil dotedanji predsednik Miro Škarabot premeščen v Novo Gorico. Vsa leta so z menoj v UO delovali člani, ki so bili veliki športni navdušenci. Zato je bilo z njimi delati užitek. V času, ko sem bil predsednik, so v društvu delovali: splošna in orodna telovadba, nogomet, smučanje in šah. Predvsem po zaslugi Urha Kalana-Mukija, ki je bil iniciator, je na Starem vrhu zrasla smučarska koča. Pri gradnji je veliko pomagal kmet, domačin Žgajnar. V mojem obdobju, ko so v naši nogometni ekipi igrali oficirji škofjeloškega garnizona, smo postali pokalni prvaki republike Slovenije. V tistem času smo bili zelo dobro organizirani. Tako dobro, da so nam drugi Gorenjci kar malo zavidali. Zelo smo skrbeli za družabnost, celo plesne vaje pod vodstvom Marolta smo imeli. Skrbeli smo za popularnost športa. Tako sta v Škofji Loki igrala simultanko najboljša jugoslovanska šahista Gligorič in Fuderer. Velik uspeh je na simultanki dosegel naš šahist Braniselj, ki je premagal Gligoriča. Podobna taka akcija je bila predstavitev orodnega telovadca Cerarja, košarkarja Daneua in nogometaša Frančeškina v Železnikih, ko so ti številnim gledalcem predstavili svoje športe.

Uspehov je bilo še veliko, vendar je to že daleč in se vsega ne spominjam. Rad bi pa rekel še tole. V Škofji Loki se je govorilo, da smo zapustili Sokolski dom. Dejstvo je, da nas je občina v to prisilila. Predlog o zapustitvi doma in selitvi v Športno dvorano Poden sem dal na glasovanje na upravnem odboru društva. Vsi člani UO razen Franceta Kavčiča so bili za selitev v Športno dvorano Poden.

Albina Grundner

Spartakiada je bila veliko doživetje. Kljub temu da sem bila takrat še zelo mlada, se je dobro spominjam. Z vajami za spartakiado smo v društvu pričeli že pol leta pred odhodom. Na vaje smo hodili v Kranj, kjer smo svoje obvladanje vaj pokazali pred komisijo, ki je iz Škofje Loke izbrala Lojzko Berčič, Poldko Štiglic in mene. Mesec dni pred odhodom v Prago smo se udeleženci iz vse Jugoslavije zbrali v Ljubljani, kjer smo nadaljevali z vadbo. Pomemben del vadbe je bilo sončenje, saj je bilo zaželjeno, da bi vsi nastopajoči imeli bronasto barvo, podobno kot jugoslovanski mornarji, ki so bili kasneje v Pragi velika atrakcija.

V začetku julija smo odpotovali v Prago. Že v Bratislavi so nas Čehi lepo sprejeli. Navdušene ovacije smo doživljali vseh deset dni. Vsi so nas pozdravljali, posebej še

zato, ker se je takrat zgodil informbiro. V Pragi smo nastopili dvakrat. Našo točko, ki je predstavljala Jugoslavijo v drugi svetovni vojni (nemško okupacijo, borbo proti Nemcem in osvoboditev), so pripravili Viktor Murnik, Jelica Vazzaz in Boris Gregorka. Naš nastop je Čehi tako pretresel, da so jokali, in Jugoslovani smo morali nastop ponavljati. Glavni nastop je bil na stadionu Strahov, kjer je med drugimi v eni točki nastopilo naenkrat 42 tisoč čeških deklet. Velika zanimivost spartakiade je bila parada, ki je trajala osem ur in je v njej sodelovalo okrog 100 pihalnih godb.

V tistem času po drugi svetovni vojni je bilo veliko revščine in je primanjkovalo hrane. Za spartakiado so se Čehi odpovedovali živilskim kartam,

da so lahko zagotovili hrano udeležencem.

Navdušeni nad dožitvijo smo se po koncu spartakiade preko Beograda, kjer smo nastopili na hipodromu pred Titom, vrnili domov.

Janez Hude

Nalogo, »naj napišem nekaj o svojem delovanju v škofjeloškem Telovadnem društvu Partizan, poskušam najbolje izpolniti, oprostite pa mi, če mi to ne bo tudi uspelo. V škofjeloškem Partizanu sem namreč deloval nekaj več kot eno desetletje, to je od jeseni 1951 do konca leta 1962 kot aktivni telovadec, pa tudi kot telovadni vaditelj in trener, ter končno tudi kot funkcionar in organizator posameznih akcij. Zato so spomini na to moje delovanje številni in težko bom izbral in opisal samo take, ki bodo za bralce, ki se tega obdobja ne spominjajo in ga niso z mano vred tudi doživljali, zanimivi.

Mladinske vadbe v škofjeloškem telovadnem društvu nisem pričel obiskovati po svoji želji in volji, pač pa po priporočilu škofjeloške zdravnice, dr. Bračkove, da bom posledici vojnega in povojnega prehranjevanja, to je astenijo (telesno šibkost) in anemijo (slabokrvnost), veliko hitreje pozdravil s telovadbo kot pa z njenimi zdravili (ribje olje, železno vino). V telovadnici me je ljubeznivo sprejel vodnik mladincev Janez Kalan in me je, verjetno zaradi telesne šibkosti in bledoličnosti, takoj uvrstil v zadnjo skupino, to je med najmanj zmožne obiskovalce mladinske vadbe. Že po nekaj telovadnih urah pa se je premislil in me je iz zadnje skupine prestavil v prvo skupino, to je med tiste mladince, ki jih je pripravljaj za tekmovanja in nastope. Iz prvega leta se spominjam akademske sestave z rapirji, to je

ozkimi meči za tekmovalno sabljanje, ki jo je sestavil in z nami mladinci naštudiral naš vodnik Janez Kalan. Najprej smo se naučili osnov sabljanja, predvsem razne napade z naskoki in razne obrambe z umiki. Ko smo te obvladali, nas je avtor naučil celotno sestavo, v kateri so se prepletali telovadni gibi s sabljaškimi elementi. Izvajalci vaje smo bili oblečeni v bele športne sabljaške uniforme, vključno s sabljaškimi žičnimi maskami. Sestava je povsod, kjer smo nastopali, vžgala in občinstvo je vedno vztrajno zahtevalo ponovitev ali vsaj ponoven prihod izvajalcev na prizorišče. Na elitni akademiji v Trziču, ko je tamkajšnje telovadno društvo praznovalo svoj visoki jubilej obstoja in razvitje društvenega praporja, je ta sestava zasenčila vse druge sestave telovadnih društev iz Ljubljane, Kranja, Radovljice in tudi Trziča. Mislim, da je s to sestavo avtor sam sebe prekosil, in škoda je, da je ni nikdar zapisal.

Moje zdravstveno stanje se je s telovadbo zelo hitro izboljšalo in prav kmalu v telovadnico nisem zahajal zaradi bledice in šibkosti, pač pa zaradi športnih nagibov – športne gimnastike. Že po letu dni sem zapustil mladinsko vadbo in od tedaj naprej vadil oziroma treniral v osrednji društveni gimnastični skupini, ki jo je tedaj vodil predvojni telovadec Dominik Bizjak ob občasni pomoči prav tako predvojnega telovadca Tineta Zaletela, v njej pa so tedaj trenirali člani Andrej Franko, Janez Kalan in Franc Pivk ter mladince Rudi Benedik in Stane Osovnikar; za mano sta se v to skupino uvrstila še mladince Miloš Klemenčič in Tone Pogačnik. V tej skupini smo zelo svobodno trenirali, vsak je vadil tiste elemente in vaje, s katerimi je tekmoval v svoji starostni in težavnostni kategoriji, vsi člani skupine pa smo si pri treningu medsebojno pomagali z nasveti in varstveno asistenco; vsi pa smo bili tudi voditelji skupin ali oddelkov redne vadbe mlajših pionirjev, starejših pionirjev, mladincev, članov in starejših članov. Mlajši posamezniki iz te skupine so obiskovali ob nedeljah tudi treninge slovenskih perspektivnih gimnastov v študijski telovadnici Narodnega doma v Ljubljani; teh sta se poleg mene udeleževala tudi Miloš Klemenčič in Tone Pogačnik. Sam sem v športni gimnastiki hitro napredoval povsod tam, kjer je bila odločilna koordinacija gibanja in telesna prožnost; veliko počasneje pa z vadbo elementov in vaj, kjer je odločala telesna moč. Tezne stoje ob pokrčenih rokah in nogah sem veliko težje obvladoval kot pa tezne stoje ob stegnjenih rokah in nogah (imenovane špičak); za izvedbo prvih stoj je odločilna samo telesna moč, za izvedbo drugih pa telesna prožnost in koordinirano gibanje rok, glave, trupa in nog, telesna moč pa je zanemarljiva. Odlikoval sem se tudi z elegantno izvedbo elementov in vaj športne gimnastike in z velikim poslušom za ritmično in harmonično izvajanje akademijskih sestav. Našteti osem telovadcev, ki so trenirali v osrednji društveni gimnastični skupini, je po mojem mnenju doseglo v moški športni gimnastiki največ v dosedANJI skoraj stoletni zgodovini škofjeloškega telovadnega društva; škoda je le, da nihče iz te skupine ni začel pravočasno že v pionirskem obdobju s športno vadbo, in škoda je tudi, da so vsi iz te skupine iz takšnih ali drugačnih vzrokov predčasno zaključili svojo tekmovalno kariero. Po mojem mnenju so posebno nadarjeni bili Andrej Franko, Rudi Benedik in Tone Pogačnik, seveda vsak v svoji generaciji (starostna razlika med njimi je ca. po štiri leta). Sam sem kariero aktivnega športnega gimnastičarja končal z dvajsetimi leti, ko je športni zdravnik na enem od kontrolnih zdravniških pregledov slovenskih perspektivnih gimnastičarjev ugo-

tovil lažjo aritmijo na mojem srcu in mi je zaradi tega prepovedal tekmovanja in naporene treninge, priporočil pa mi je stalno telesno aktivnost.

Po prepovedi tekmovanja in napornih treningov sem še naprej treniral, vendar ne za rezultate, pač pa za svoje veselje. Tedaj sem se pričel s športno gimnastiko ukvarjati teoretično; posebno so me zanimali problemi treniranja v športni gimnastiki, metodika učenja posameznih gimnastičnih elementov in biofizikalne zakonitosti v izvajanju posameznih gimnastičnih elementov. Iz tega področja sem si tudi nabavil precej tedaj dostopne literature; v svoji knjižnici še vedno hranim precej te literature, naj tu naštejemo le nekaj teh knjig:

- Drago Ulaga: *Teorija telesne vzgoje in športnega treniranja*.
- Nikola Kuralič: *Osnovi sporta i sportskog treninga* (v srbohrvaščini),
- Razni avtorji: *Telovadba – izbrani spisi o telesnih vajah*,
- V. Mikulic, A. P. Orlov: *Gimnastika* (v ruščini),
- A. M. Ignašenko: *Akrobacije* (v češčini) in
- M. V. Levin: *2500 upraznenij sportivnoj gimnastiki* (v ruščini).

Iz teh knjig sem črpal odgovore na vprašanja, ki so se mi zastavljala v praksi. S tem teoretskim pristopom k športni gimnastiki sem tedaj veliko doprinesel h kvaliteti treningov aktivnih škofovloških tekmovalcev in tekmovalk v športni gimnastiki, pa tudi h kvaliteti vadbe gimnastičnega podmladka (pionirjev in pionirk). Treniral sem mladinske tekmovalce v I. razredu športne gimnastike (Miloš Klemenčič, Andrej Hude, Tone Pogačnik in Janez Šifrer). Mladinke sem učil akrobatskih elementov, ki jih ženske tedaj niso izvajale: na parterju premete in salte naprej in nazaj, na gredi pa premet v stran in flik-flake nazaj in naprej. Po moji iniciativi smo za mlajše in starejše pionirje tedaj uvedli poleg redne tudi specialno vadbo športne gimnastike. To je bila v Sloveniji ena prvih, če ne celo prva selekcija, ki je otroke med sedmim in desetim letom spoznavala z osnovami športne gimnastike, otroke med enajstim in štirinajstim letom pa uvajala v tekmovanja v športni gimnastiki. To je bilo nekaj nezaslišanega, po tedaj veljavnih principih so lahko pričeli s treningi športne gimnastike šele mladinci, za mlajše pa naj bi bila športna gimnastika škodljiva.

Osrednja vsakoletna prireditev, na kateri je škofovloško telovadno društvo prikazalo prebivalstvu Škofje Loke svojo dejavnost in dosežke svojega članstva, je bila akademija. Na njej so vse vadbene kategorije (deca, pionirji, -ke, mladinci, -ke, člani, -ce) prikazale svoje dosežke v gimnastiki tako na orodju kot tudi v prostih sestavah. Na orodju so prikazali izvedbo osvojenih elementov in obveznih ali prostih tekmovalnih sestav, med prostimi sestavami pa tako imenovane zletne sestave za masovne nastope – zlete na okrajni, republiški, državni ali celo meddržavni ravni (spartakiada, gimnaestrada) in za akademijo posebej naštudirane lastne ali tuje proste sestave. V tistem času so bili pogledi na te proste sestave še zelo različni: nekateri starejši so še zagovarjali togo staro sokolsko izvedbo prostih sestav z obilo vojaških povelj in drž, drugi mlajši pa smo zagovarjali dinamično ritmično izvedbo prostih sestav z naravnim gibanjem. Ta drugi koncept izvajanja prostih sestav so škofovloški vaditelji in trenerji osvojili že v zgodnjih petdesetih letih, konec petdesetih let pa so vanje vnašali že elemente klasičnega in sodobnega revijalnega plesa, pa tudi elemente ritmične gimnastike, ki se je kot športna panoga uveljavila šele v

začetku sedemdesetih let. Vaditelji so naštudirali veliko prostih sestav znanih avtorjev (Rada Murnika, Jelice Wazzaz, Slavka Poljšaka, Nine Trdina in drugih), kar nekaj pa so jih tudi sami ustvarili oziroma sestavili. Naj omenim nekaj teh avtorjev: Dominik Bizjak (sestave: «Kmalu pokliče nas Trst in Gorica», «Pesem delavcev», «Ples Faustov», «Moč, gibčnost in prožnost – vaje z lesenimi okvirji»), Marija Balderman (sestave: «Zastave plapolajo v vetru», «Le padaj, padaj, snežek beli»), Andrej Franko (sestave: «Pesem o Titu», «V znamenju trojke»), Janez Kalan (sestava z rapirji) in proti koncu obdobja sem se tem pridružil tudi sam (sestava: «Lepo je biti mlad – vaja z žrdmi»), za mano pa še Vera Pogačnik (sestava: «Ritmična igra»). Zelo aktivno sem sodeloval pri izvedbi telovadnih akademij: 17. decembra 1960 (za proslavo občinskega praznika), okrog 18. decembra 1961 (za proslavo občinskega praznika in 20-letnice socialistične revolucije), in 10. januarja 1965 (za proslavo občinskega praznika in počastitev petdesetletnice telovadnega vaditelja Dominika Bizjaka). Za vse te tri telovadne akademije smo program skrbno pripravili (vse telovadne sestave so bile sodobne in primerne starostnim kategorijam njihovih izvajalcev, vaje na orodju pa atraktivne in zanimive), poskrbeli smo za originalno glasbeno spremljavo, vse izvajalce vsakokrat oblekli v popolnoma nove drese, predstave pa poplemenitili s tiskanim sporedom, spremno besedo in svetlobnimi efekti. Gledalci na teh akademijah so bili izključno povabljeni gostje: občinski funkcionarji državnih, političnih in družbenih struktur, direktorji podjetij, lastniki obrti in seveda vsi zaslužni posamezniki za obstoj društva tedaj in v preteklosti, ne glede na to, kako so bili vseh aktualni oblasti (na primer: dolgoletni predvojni načelnik društva, učitelj Horvat iz Ljubljane, dolgoletni predvojni starosta in mecen društva, Franc Dolenc, in drugi). Seveda so bili stroški izvedbe teh treh akademij nadpovprečni in društveni proračun jih ni zmožal, zato smo organizatorji akademij sami organizirali nabiralno akcijo tako, da smo v spored natisnili čestitke občinskega ljudskega odbora, občinskih odborov političnih in družbenih organizacij z navajanjem njihovih osnovnih organizacij, delovnih kolektivov, obrtnikov in kmetijskih zadrug in za vsako stran čestitk iztržili od 50.000 do 100.000 din, skupno skoraj 1.000.000 din (po grobi oceni je to več 10 tisoč današnjih DEM). Vse tri tiskane sporede akademij hranim in na tistem iz leta 1960 je tudi pri vsaki čestitki pribeleženo, koliko nam je navrgla dohodka.

Dobro se spominjam sestave, ki sem jo sestavil in naštudiral z mladinci leta 1961: nastopilo je 16 mladincev s štirimi žrdmi (3 m dolge okrogle palice s premerom 6 cm); sestava je imela štiri vsebinsko različne dele – v prvem delu so izvajalci postavili žrdi na tla in v rahlem teku okoli in preko njih izvajali razne ogrevalne vaje; v drugem delu so po štirje izvajalci poprijeli eno žrd in z njo in ob njej izvajali vaje oblikovanja za prožnost, elastičnost in moč vseh pomembnih mišic in mišičnih sklopov (za mišice na rokah in nogah, za ramenski in kolčni sklep, trebušne in hrbtne mišice), seveda v primernem večkrat spreminjanem ritmu in z za gledalce učinkovitim gibanjem teles in žrdi; v tretjem delu so izvajalci z žrdmi imitirali gimnastična orodja (drog, bradljo, plezala), na katerih so telovadili in katere so preskakovali ali v gibanju obkrožali; v četrtem delu so spet postavili žrdi na tla in ob njih izvedli nekaj sprostitvenih vaj. Vsebina sestave je torej bila telovadna ura. Za sestavo je glasbo napisal Vladimir Prinčič iz Ljubljane in z njo izvajalce tudi spremljal na

akademiji. Škoda, da sestave nisem zapisal in objavil (to so mi priporočali republiški funkcionarji), saj bi jo verjetno marsikje po Sloveniji naštudirali in izvajali.

Z dvaindvajsetimi leti so me delegati gorenjskih društev leta 1957 izvolili za generalnega in hkrati organizacijskega sekretarja takratne Okrajne zveze telesnovzgojnih društev Partizan Kranj in to funkcijo sem polprofesionalno opravljal do združitve kranjskega z ljubljanskim okrajem. Bil sem najmlajši okrajni funkcionar ne samo v Sloveniji, pač pa tudi v takratni Jugoslaviji. S skromnim profesionalnim aparatom okrajne zveze (dva telovadna inštruktorja in ena administrativno-finančna delavka) sem organiziral vso dejavnost okrajne zveze: strokovna posvetovanja, predelave tekmovalnih in zletnih vaj, okrajna tekmovanja, okrajne nastope, skupne treninge mladih perspektivnih gimnastičarjev in vaditeljske tečaje, pa tudi vso administracijo in knjigovodstvo zveze. Daleč najbolj pomembno pa je bilo moje delovanje na tej funkciji na področju organizacijske ločitve športne gimnastične dejavnosti od splošne telesne vzgoje, na področju zgodnje specializacije gimnastičarjev že v kategorijah mlajših in starejših pionirjev in pionirk in na področju spremembe gimnastičnih tekmovanj v smeri ligaških (dvoboji) ali pokalnih sistemov (več zaporednih tekmovanj), kar seveda Republiški zvezi telesnovzgojnih društev Partizan Slovenije (posebno načelniku Tomažu Savniku) ni bilo po godu in sem zaradi tega moral večkrat na zagovor v Ljubljano. Ne glede na te težave pa je okrajna zveza začela z organizacijo pionirskih tekmovanj v športni gimnastiki po pokalnem sistemu s stalno udeležbo ekip iz Škofje Loke, Stražišča, Kranja, Trziča, Radovljice in Jesenic pa tudi iz drugih manjših krajev (vsaj občasno). Hkrati s prirejanjem teh tekmovanj v športni gimnastiki za pionirje pa smo delali tudi pri vzgoji gimnastičnih voditeljev oziroma trenerjev ter gimnastičnih sodnikov. V poletnih počitnicah smo vsako leto od leta 1959 naprej organizirali v Kopru skupne treninge perspektivnih gimnastičarjev od pionirske do članske kategorije, pa tudi tečaje za društvene vaditelje splošne telesne vzgoje. Vadba in pouk na teh tečajih sta bila v telovadnici TVD Partizan Koper (v nekdanji samostanski cerkvi), tečajniki pa so prenočevali (na taborniških zložljivih posteljah) in se prehranjevali (iz lastne kuhinje) v eni od koprskih šol. Tako je za majhen denar organizator združil koristno (treningi, tečaji) s prijetnim (aktiven oddih ob morju) in udeležencev je bilo vsako leto več, gorenjska telesnovzgojna društva pa iz leta v leto kadrovsko bogatejša. Z združitvijo okrajev in s tem tudi okrajnih zvez Kranja in Ljubljane je intenzivna gimnastična dejavnost zamrla in se znova zlila s splošno telesno vzgojo. Mnogo kasneje (več kot deset let) so v Ljubljani (društvi Zelena jama in Šiška) z ustanovitvijo posebne gimnastične zveze dosegli organizacijsko ločitev športne gimnastike od splošne telesne vzgoje in v tej panogi pričeli s sodobnim športnim treningom že v pionirski dobi. Če iz sedanjega zornega kota ocenjujem svoja takratna prizadevanja na področju športne gimnastike, lahko ugotovim, da sem bil »petelin, ki je pričel prezkodaj peti«, in zato moja prizadevanja na tem področju niso obrodila trajnih, pač pa le trenutne sadove.

Za zvezni zlet Partizana Jugoslavije leta 1959 sem bil zadolžen za pouk (tedaj smo rekli predelavo) težje članske sestave za udeležence zleta iz Bosne in Hercegovine. S tem namenom sem večkrat potoval v Sarajevo, Banja Luko in Tuzlo in na zveznem zletu tudi vodil člansko kolono za težjo sestavo iz Bosne in Hercegovine. Ob mo-

jem zadnjem obisku v Tuzli mi je predsednik tuzlanskega okrajnega ljudskega odbora ponudil vodstveno delovno mesto v enem od tuzlanskih podjetij in tudi komfortno družinsko stanovanje, če se le obvežem delovati v njihovem društvu in okrajni zvezi Partizan; za njegovo prijazno ponudbo, ki jo je kasneje tudi še pisno ponovil, pa sem se seveda takoj lepo zahvalil in jo hvaležno odklonil. Ob zveznem zletu Partizana Jugoslavije je podpredsednik zvezne jugoslovanske vlade Aleksander Ranković priredil za organizatorje zleta sprejem. Na tem sprejemu so me predstavili njemu in tudi drugim visokim državnim funkcionarjem kot najmlajšega okrajnega funkcionarja in najmlajšega člana organizacijskega odbora zveznega zleta. Drugi dan pa je beograjski časopis «Borba» na prvi strani objavil poročilo o tem sprejemu in sliko s tega sprejema. Na tej sliki pa sem bil jaz v razgovoru z Rankovićem in Kardeljem. S to sliko so se moji beograjski sorodniki (stric oficir v štabu jugoslovanske vojske) izredno ponašali in jo kazali vsem v Beogradu živečim Slovencem, sam pa sem bil mnogo bolj vesel darila, ki ga je za mojo udeležbo v organizacijskem odboru zveznega zleta dobilo škofjeloško društvo Partizan: švedske blazine 5 x 1,5 m v enem kosu in reuterjeve odskočne deske.

Omenim naj še eno boniteto, ki sem je bil deležen kot okrajni funkcionar Zveze za telesno vzgojo Partizan Kranj. Vključili so me v delegacijo slovenske mladinske organizacije, ki je poleti 1958 obiskala Zvezo socialistične mladine Poljske in v raznih poljskih krajih (Varšava, Gdansk, Gdinja, Poznanj, Katowice, Krakov) proučevala poljsko družbo in prijetno počitnikovala. Zelo hitro so Poljaki ugotovili, da mi plesni korak in figure tedaj zahodno od železne zavese popularnega, vzhodno od te pa prepovedanega plesa «roknrola» niso tuji in da ta ples dobro obvladam (na slovenskem plesnem prvenstvu v standardnih in latinskoameriških plesih sem bil spomladi tistega leta osmi). Vsi so hoteli vsaj videti, po možnosti pa se celo naučiti tega kapitalističnega plesa. V vseh krajih sem dopoldne v kaki telovadnici ob glasbi iz gramofona učil interesente plesnih korakov in figur tega kapitalističnega plesa, ob večerih pa sem moral z njihovo plesalko, ki je dopoldne najbolj dojela moj plesni pouk, ples tudi demonstrirati širšemu občinstvu.

Spomini na delovanje v škofjeloškem telesnovzgojnem društvu in na ljudi, s katerimi sem sodeloval, so prijetni in nepozabni!

Majda Hude

V telovadnico TVD Partizan sem «zašla» skoraj po naključju. Bil je ponedeljek, 13. oktober 1950. Stara sem bila 13 let. Po končani telovadni uri nisem odšla takoj domov, ampak sem postala ob bradlji, kjer so me pritegnile prvine, ki so jih izvajale članice. Prvi stik s telovadbo (gimnastiko) me je dobesedno očaral. Telovadno orodje je delovalo kot magija (šolska telovadnica je bila takrat še brez orodja, bila je opremljena samo z nekaj blazinami). Težko sem pričakovala sredo, pa ponedeljek, pa zopet sredo, to je dneva, ko sem odhitela

v telovadnico, ki je postala moj novi svet: svet gibanja, svet lepote, svet nenehnega izpopolnjevanja in zorenja v izvajanju telovadnih prvin – elementov. V štirih tekmovalnih letih sem dosegla zelo veliko, čeprav mi takratni tekmovalni sistem ni bil naklonjen. Poleg orodja (bradlja, gred, parter, krogi v kolebu, preskok) je bila še določena ena izmed atletskih disciplin, ki mi je točke, pridobljene na orodju, zbijala navzdol. V letih 1953 in 1955 sem postala gorenjska mladinska prvakinja, v letih 1955 in 1956 sem se uvrstila v slovensko mladinsko reprezentanco, leta 1955 pa tudi v državno mladinsko reprezentanco.

V tej telovadni vni mi pa nisem bila osamljena, tudi moje sotekmovalke so bile, kot smo tedaj rekli, »zagrizene« telovadke in uspeh ni izostal. Leta 1955 smo postale ekipne mladinske prvakinja Slovenije ter zasedle drugo mesto v Jugoslaviji. Če ne bi bilo plezanja, kjer sem prejela ničlo, bi prav gotovo osvojile prvo mesto. Malo mesto Škofja Loka je bilo v tem času steber ženske mladinske gimnastike v Jugoslaviji.

Telovadnica TVD Partizan v Škofji Loki in študijska telovadnica Narodnega doma v Ljubljani sta postali moj drugi dom, zato so bila leta od konca leta 1950 pa do sredine 1956 najlepša leta mojega življenja.

Žal sem sredi leta 1956 iz zdravstvenih razlogov prenehala z aktivno telovadbo. Že jeseni leta 1957 sem se vrnila v telovadnico, toda ne kot telovadka, temveč kot vodnica pionirk in kmalu prišla do spoznanja, da vodenje ni isto kot sam telovaditi, toda kljub temu sem se z vso predanostjo posvetila svoji novi športni odločitvi. S pionirkami sem vadila trikrat do štirikrat tedensko, ob sobotah in nedeljah pa smo imele še uro ritmike. V zadovoljstvo mi je bilo, ko so pionirke, naj poudarim – bile so zelo nadarjene, na zveznem zletu Jugoslavije, ki je bil leta 1959 v Beogradu, prejele najvišjo oceno in na osnovi le-te, prikorakale na stadion na čelu slovenskih pionirk. Bile so ponosne in radost sem delila z njimi.

Naj končam, bilo je lepo, prelepo.

Janez Kalan

Ja, reči moram, da so bili prvi začetki s telovadbo po drugi svetovni vojni zelo težki. Ker je bil naš Sokolski dom, ki so ga Nemci preuredili v kino, za telovadbo neuporaben, smo z vadbo pričeli v telovadnici osnovne šole. Šele ko so v sokolskem domu odmontirali stole in zravnali tla, smo se z vadbo preselili v svojo telovadnico.

Tudi orodje je bilo v slabem stanju. Veliko je bilo razbitega, in če smo hoteli na njem telovaditi, sem ga moral naprej popraviti. To mi je uspelo tako dobro, da smo telovadno orodje, ki je izviralo še iz sokolskega društva, uporabljali še dolga leta po vojni.

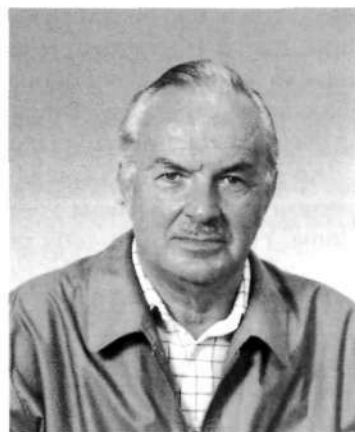
Nismo pa tista leta telovadili le v telovadnici. Na telovadišču v Puštalu smo postavili kroge in drog.

Iz telovadnice smo pripeljali bradljo, konja in kozo. Tako smo poleti trenirali in vadili kar na prostem. Na prvo tekmovanje v orodni telovadbi smo odšli leta 1950. V ekipi smo bili: Domine Bizjak, Andrej Franko, Stane Grundner, Franc Kalan, Drago Šetina in jaz. Trenirali smo pod vodstvom Valentina Zaletela, pomagal mu je še nemški telovadec, ki je bil vojni ujetnik na škofjeloškem gradu.

Še zelo mlad sem leta 1949 v društvu prevzel funkcijo načelnika in sem jo opravljal dve leti. V vsem tem času sem vodil mladinsko telovadbo, kjer sem imel veliko veselja z ekipo mladincev, ki je kasneje prerasla v zelo kakovostno vrsto. Poskusil sem se tudi kot avtor akademskih sestav. Za mladince sem sestavil vajo s floreti, s katero smo zelo uspešno nastopili na domači akademiji in na zletu Gorenjske v Trziču. Kot smučarski vaditelj sem organiziral prvi smučarski tečaj na Starem vrhu, ki so se ga udeležili mladinci telovadci in se na njem seznanili s smučarskimi veščinami.

Urb Kalan

Kot telovadec predvojnega Sokola sem se po osvoboditvi takoj vključil v vrste Telovadnega društva, kjer sem kot tajnik nogometne in smučarske sekcije pomagal pri organizacijskih zadevah. Bil sem tudi vratar nogometne ekipe, ki je takrat igrala v slovenski ligi. Gostovali smo v vseh večjih mestih tja do vzhodnega konca Slovenije. Na tiste čase imam prijetne spomine, čeprav smo se «cijazili» z vlakom in bili deležni skromne malice. V Murski Soboti smo se prvič brez odrezkov živilske karte «nabasali» s tortami, v Ptujju pa smo prvič po vojni na krožnik dobili košček pečenega piščanca.

Skozi leto 1950 je bila dejavnost nas smučarjev usmerjena v prostovoljno delo pri gradnji smučarske postojanke na Starem vrhu. Številna udeležba članov društva ob vsakem koncu tedna mi je kot predsedniku gradbenega odbora bila v ogromno pomoč, tako da smo brez kakršnekoli mehanizacije v pol leta postavili kočo. Ta delovni uspeh je odločilno prispeval k še hitrejšemu razvoju smučanja v Škofji Loki.

Kot tudi telovadec sem se več let po vojni udeleževal društvene vadbe. Leta 1955 sem nazadnje že kot starejši član z drugimi člani društva sodeloval na republiškem zletu v Kopru, kjer smo proste vaje prikazali na stadionu ob obisku burmanskega predsednika U Nuja.

Kljub temu da sem bil s funkcijami pri smučarskem klubu precej zaposlen, sem vedno pomagal pri raznih prireditvah Partizana. Veliko let zapored nas je številčna ekipa organizirala tradicionalno veselico na silvestrovo in maškarado. Z zadovoljstvom smo nato prešteli denarce čistega prihodka, da smo z njimi spet zapolnili vrzeli v društveni blagajni.

Zavest, da je moje delovanje skupaj z zanesenjaškim udejstvovanjem društvenih članov veliko pripomoglo k razvoju telesnovzgojnih in športnih dejavnosti, mi sedaj v starosti z zadovoljstvom polepša spomine na vsa tista pri društvu preživeta leta.

Franc Kavčič

Deset let po končani 2. svetovni vojni sem se vrnil v Škofjo Loko in se zaposlil v Tovarni klubukov Šešir. Kmalu po vrnitvi sem bil povabljen, da se vključim v delo Partizana v Škofji Loki. Kot predvojni član Sokola, od leta 1928 do 2. svetovne vojne, sem dobro poznal razmere v Sokolskem domu, ki je bil zgrajen s prostovoljnim delom in finančno pomočjo škofjeloških mecenov. Objekt je bil zgrajen na dvoriščni parceli.

Naj tu navedem dve svoji ugotovitvi, in sicer: v društvu in telovadnici nas je vzgajal in vadal dolgoletni načelnik Sokola, učitelj Rudolf Horvat. Med nami ni bilo ne kadilcev in ne prijateljev alkohola. Rudolf Horvat nam je dal zgled in nam še mladim vcepil v glavo škodljivost obojega. Bili smo in smo večinoma še danes »Horvatova generacija«. Druga zanimivost »Horvatove generacije« pa je ta, da smo v 2. svetovni vojni mladi večinoma vstopili v vrste borcev NOV.

Ko sem v letu 1955 sprejel funkcijo predsednika TVD Partizana je bila moja pozornost poleg splošnega vodenja usmerjena v obnovo Partizanove telovadnice in doma. Predno smo se lotili prenove Sokolskega doma, smo morali rešiti vprašanje kinodvorane. Po vojni je namreč kino gostoval v Partizanovi telovadnici. UO Partizana se je po predhodnem dogovoru z občinsko skupščino lotil najprej izdelave načrtov (inž. arh. Tone Mlakar), potem pa gradnje kinodvorane. Postal je investitor, finance pa je zagotovil občinski proračun.

Leta 1959 je bila kinodvorana zgrajena in s tem do bili dani pogoji za pristop k adaptaciji telovadnih prostorov. Idejne načrte je izdelal leta 1958 Projektivni atelje Ljubljana (inž. arh. Marjan Božič).

Konec leta 1958 je bila v Upravnem odboru Partizana Škofja Loka izvršena generacijska zamenjava. V novi UO so bili sprejeti mlajši člani in oni naj bi prevzeli »štafetno palico« vključno z adaptacijo Partizanove telovadnice in pripadajočih prostorov. Toda žal, tega bremena niso zmogli. Vladajoča struktura v Škofji Loki je imela glede Sokolskega (Partizanovega) doma drugačne načrte. Namesto adaptacije telovadnih prostorov je prišlo leta 1965 do podpisa pogodbe med TVD Partizan in Gimnazijo Škofja Loka. S to pogodbo je občina Partizanu vzela, Gimnaziji pa dala v uporabo in upravljanje telovadne prostore. Eden od organov skupščine je bil sopodpisnik te pogodbe! TVD Partizan je skoraj eno desetletje živel in bil nekakšen brezpravni podnajemnik v svojem lastnem domu.

Začetek druge akcije TVD Partizana za adaptacijo telovadnih prostorov sega v leto 1973. V tem letu je bil pri UO Partizana formiran gradbeni odbor, ki naj bi nase prevzel pripravljalna dela, programsko zasnovo, izdelavo idejnega načrta ipd. Stroške za izdelavo idejnega načrta je prevzela Krajevna skupnost. Idejni načrt je nosil programski načrt »TVD Partizan - družabni prostori« in ga je izdelal inž. arh. Tone Mlakar konec leta 1974.

Idejni načrt je posegal tudi po sedanjem Žigonovem vrtu in delu vrtno zgradbe. Predhodno smo se seveda dogovorili z Žigonovo družino (vse pogovore sem vodil sam) o odkupu njihove hiše in vrta. Pogovore sem vodil v soglasju z občinsko skupščino, ki naj bi finančno pokrila odkup. Pogovori z Žigonovo družino so bili uspešni toliko, da so pristali na kupoprodajno pogodbo. Ko je bil idejni načrt gotov, nas je občinska skupščina pustila na cedilu, zavlačevala in komplicirala je odkup, da bi ga nekaj let kasneje realizirala zase.

Dne 10. marca 1975 je gradbeni odbor TVD Partizana idejni načrt predal TTKS-u, takratnemu organu, ki naj bi pokrival telesno kulturno in športno področje v občini Škofja Loka.

Na TTKS-u je bila tedaj že prisotna ideja o izgradnji Športne dvorne na Podnu in za TVD Partizan in njegov dom ni bilo nobenega razumevanja. Celo več, pod okriljem TTKS-a so se pojavili trgovci z novci. Lokainvest je brez vednosti TVD Partizana kupčeval s Slovenijalesom za telovadne prostore. Kupčijo smo pri Partizanu odločno zavrnili. Pri Lokainvestu so prišli na novo idejo. Telovadne prostore so TVD Partizanu enostavno vzeti in jih ponuditi občinski skupščini, kot »Družbeni center«. Na podlagah in delno načrtih inž. arh. Toneta Mlakarja je prevzel načrtovanje »Družbenega centra« gr. inž. Pavle Hafner. Ti načrti so bili izdelani brez vednosti in pristanka TVD Partizan Škofja Loka.

TVD Partizan si je leta 1976 z vsemi silami prizadeval, da bi bil prvotni načrt »TVD Partizana in družbeni prostori« glede financiranja vključen v 1. samoprispevek, ki je bil razpisan za leta 1976–1980. Tik pred razpisom ga je občinska oblast vrgla s seznama.

Projekt »Družbeni center« pa je doživel to čast, da je bil vključen v 2. samoprispevek (1980–1984). Ta načrt je v nacionaliziranih prostorih Sokolskega (Partizanovega) doma predvideval večnamensko dvorano (občinske seje, prireditve). Škofjeločani smo štiri leta plačevali prispevek za »Družbeni center«, vendar objekt kljub temu ni bil realiziran. Kako je bil porabljen denar iz tega naslova, ni znano.

Nacionalizirani prostori TVD Partizana so postali skladišče Železnine, potem pa gradbenega podjetja Tehnik in to so še sedaj. Prostori brez pravega gospodarja propadajo.

Miloš Mitič

V letih, ko sem bil predsednik TVD Partizan Škofja Loka, so bile razmere za delo drugačne kot danes. Vseeno se starejši člani teh časov z veseljem spominjamo.

Bili smo mladi in zagnani za delo. Imeli smo dokaj dobre uspehe na vseh področjih od množične vadbe splošne telesne vzgoje do vrhunskih rezultatov. V letu 1960 je bilo več kot 600 članov. Imeli smo kakovostne vrste orodnih telovadcev in telovadk, razvijale so se posamezne športne panoge (smučanje, košarka, nogomet, rokomet).

Materialnih sredstev je bilo malo. V eni telovadnici in na enem igrišču se je odvijala celotna dejavnost. Pa vendar je bilo veliko družabnosti, prijateljstva in medsebojnega razumevanja. Že takrat so se ustvarjale razmere za kasnejši razvoj vrhunskega športa v Škofji Loki. Naša velika želja je bila vztrajno spreminjati miselnost ljudi o nujnosti telesne vzgoje za zdravo življenje. Ni bilo dneva, da se skoraj vsi člani upravnega odbora (Hude, Pogačnik, Franko, Mima Balderman, Svolfšak) nismo sestali in na kratkih ali tudi dolgih razgovorih dogovorili o vseh nalogah.

Valentin Pirc

Ko sem prebral vsa ta obširna poročila o delu TVD Partizana Škofja Loka od leta 1945 do 1965, sem se sam pri sebi vprašal, odkod tem ljudem toliko energije, da so opravili tako veliko delo. Po drugi svetovni vojni je bilo res vse na tleh, ker je okupator povsod pustil svoje sledove in nered, zato je bilo treba začeti spet vse od temeljev navzgor. Priznati je treba, da so ti odborniki in drugi športni sodelavci tega društva svojo nalogo več kot častno opravili. Kot tajnik tega društva sem imel v letih 1954 in 1955 priložnost vse delo društva spremljati na vseh ravneh. Res je bilo užitek delati s takimi člani društva, polnimi življenjske energije in idealizma. Kljub lepim spominom iz teh časov pa bi omenil svoje sodelovanje z Dominetom Bizjakom, ki je bil s dušo in telesom pri društvu. Bil je rojen telovadec, pristaš Tyrševih načel, velik prijatelj mladine. Največje veselje mu je bilo sestavljanje akademijskih vaj. Bila sva velika prijatelja, še v podjetju Jelovica sva bila skupaj, zato ni čudno, da sva bila istih misli, ko je šlo za šport in telovadbo. Kadar je imel v mislih kako skupinsko

vajo, me je prosil, da ga spremljam na klavirju. Teh vaj je bilo precej, saj so bile vedno najboljše točke vsake telovadne prireditve. Ko si je Domine zamisljal svojo sestavo, sva bila vedno pri klavirju v dvorani Partizana. On mi je melodijo ponavadi zažvižgal, jaz pa sem jo potem tehnično izpopolnil za spremljavo. Za najine sestave ni bilo nikakršnih klavirskih not in je vsa klavirska spremljava potekala res v živo. Prav posebno je bil ponosen na akademijsko sestavo, s katero smo dosegli prav lep uspeh. Ko smo s to našo točko tekmovali na Jesenicah, smo morali Ločani sami najprej spraviti dvorano v tak položaj, da smo lahko izvedli prireditev. S to sestavo smo šli kot zmagovalci Gorenjske v Ljubljano, kjer smo to našo skupinsko vajo v Narodnem domu predstavili pred ocenjevalno komisijo in bili odlično ocenjeni. Taki nastopi in sestave so bile za Domineta najlepše zadoščanje in pohvala. Bil je res plodno sodelovanje med nama. Res je bilo užitek delati s takimi ljudmi, polnimi idealov, zato so bili tudi uspehi.

Prav zaradi vseh teh lepih srečanj v življenju mi bodo to tudi najlepši spomini.

Tone Pogačnik

Marsikaj bi lahko povedal, saj mi je udejstvovanje v telovadbi postavilo temelj za mojo celotno življenjsko pot. V tem sestavku bom nekaj besed namenil moji orodni telovadbi. Ta me je pritegnila tako močno, da približno pet let nisem poznal ničesar drugega. V skupini, ki je takrat delovala, smo bili veliki prijatelji in smo vsi skupaj živeli le za orodno telovadbo. Prve korake smo naredili pod vodstvom Janeza Kalana. Kasneje pa smo trenirali sami. Naš duhovni vodja je postal Janez Hude, ki nas je znal motivirati, da smo pri treningu vztrajali tako rekoč dan in noč.

Rezultati niso izostali. V treh letih smo se iz tretjega razreda mladincev prebili v prvi razred in v Osijeku leta 1957 osvojili drugo mesto v državi. Vrsto smo sestavljali: Andrej Hude, Miloš Klemenčič, Janez Šifrer in jaz. Bili smo brez rezerve in tako so vse naše ocene šle v ekipno oceno. Še posebej velja povedati, da se je Janez Šifrer naučil vaj v dobrega pol leta in da je zanje na tekmah dobil solidne ocene.

V tistih tekmovalnih letih je bil moj vzor Miro Cerar, ki je bil moj vrstnik in sem z njim skupaj treniral. Nepozabni so bili treningi v študijski telovadnici Narodnega doma v Ljubljani. Še bolj nepozabni so bili dunajski zrezki, ki so v restavraciji Slavija, kamor smo odhajali na kosila in večerje po treningih, viseli čez rob krožnika.

Po velikem uspehu v Osijeku, kjer sem bil kot posameznik osmi, sem pričel dobivati vabila na zvezne treninge. Spominjam se treninga v Karlovcu, kjer smo za šalo priredili tekmovanje, kdo bo na konju z ročaji naredil več koles. Naredil sem jih veliko in premagal vso jugoslovansko elito z Mirom Cerarjem vred, ki se je takrat uvrstil na drugo mesto. Bilo mi je lepo. Vendar nesreča ne počiva in pred viškom kariere sem si poškodoval roko v zapestju, tako da sem moral z orodno telovadbo prenehati. Vse leto sem prejojkal, se počasi potolažil in vse sile usmeril v vaditeljsko in trenersko delo, ki sem ga kot profesionallec na raznih športnih področjih opravljal velik del svojega življenja.

Viri:

- Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota za Gorenjsko Kranj.
- Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota Škofja Loka.
- Arhiv Športne unije, Ljubljana.
- Osební arhiv Jelice Vazzaz, Ljubljana.
- Zbornik 90 let telovadbe in športa v občini Škofja Loka.

